

איגרת ספרי חסידות

באר

מקדושים

חיי שרה

מקדושים

מערכת 'פאר מקדושים'

ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלתר שליט"א

עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

חברי המערכת

הרב דוד סלאנים	הרב חנוך מאיר בינקה
הרב שמחה בונים סלוד	הרב שמחה בונים בויס
הרב ישראל נחום צימרמן	הרב יהושע מנחם בלושטיין
הרב אברהם מרדכי קוזק	הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב יחיאל פנחס קופרברג	הרב משה אריה גומבו
הרב משה יוסף קמינר	הרב שמואל יעקב גליקסברג
הרב יהודה אריה קמפינסקי	הרב יהודה אריה ליב היינה
הרב שמחה בונים קמפינסקי	הרב דוב היישריק
הרב ישראל קרול	הרב אליעזר וינגוט
הרב נחמיה קרול	הרב משה וקלסמן
הרב אברהם שטייר	הרב ישראל טורובר
הרב אליהו אברהם שטרן	הרב מאיר מונטג
הרב שמואל יוסף שטרן	הרב שמחה בונים מורגנשטרן
הרב דוב בער שלמה שפירא	הרב שמחה בונים נאגל
הרב ישראל אליהו שפירא	הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה גיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.

הוצאה לאור ע"י:

'פאר מקדושים'

רח' האדמו"ר מרוז'ין 13, בני ברק

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

Peer Mikdoshim

13 Ha'admor me'ruzin

Bnei Brak E. Israel

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

©

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'
ע"ר - 580544427 בני ברק

סדר ועימוד:

ישראל רוזן 3136137-053

כריכה ושערים:

שילוב 7680880-052

סֵפֶר
דִּגְלֵי מַחְנֵה
אֶפְרַיִם

פְּרֻשֵׁת חַיֵּי שָׂרָה

כשנגמר
היחוד של ד'
שמות הוי'
אהי' הוי' אד',
מידת מלכות
מחלקת שפע
לכל הנבראים

וְתַמַּת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֶבְרוֹן.
יש לומר בְּזֶה עַל דְּרָף הַסּוּד, כִּי
אֵינָא בְּתַקְוָנִים (לד:), בְּחִינַת מְלָכוֹת נִקְרָא
'קִרְיַת אַרְבַּע' עַל שֵׁם אַרְבַּע שְׁמֵהֶן
דְּמַתְחַבְּרָן בָּהּ הַוְיָ"ה אֶהְיָ"ה הַוְיָ"ה
אֲדָנִי, עֵינֵן שָׁם. וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר הַדְּבָר
קֶצֶת, כִּי יְדוּעֵי שְׁמֵדַת מְלָכוֹת הוּא
הַמְחַלְקַת מְזוּן וְטָרְף לְבֵיתָהּ וְחַק
לְנַעֲרֹתֶיהָ, וְהֵינּוּ בְּתַחֲלָה צְרִיף הָאָדָם

לְהַשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדָה לְהַמְשִׁיף מִתַּתָּא לְעֵלָא
וּמְעֵלָא לְתַתָּא, מִתַּתָּא לְעֵלָא בְּסוּד הַוְיָ"ה
אֲדָנִי, וּמְעֵלָא לְתַתָּא בְּסוּד הַוְיָ"ה אֶהְיָ"ה,
וּבְמְלָכוֹת נִתְחַבְּרוּ הַד' שְׁמוֹת אֱלֹהִים, כִּי שָׁם
הִנְחַתָּן, וּכְשִׁינְגְּמָרוּ הַיְחוּד שֶׁל אַרְבַּע
שְׁמוֹת הַנִּל, אֲזַי מְלָכוֹת מוֹלְדֵת כָּל טוֹב
בְּעוֹלָמוֹת וּמְחַלְקַת מְזוּן וְשִׁפְעַת לְכָל
הַנְּבְרָאִים, וְאֲזַי הִיא נִקְרָאת אֶמָא, כְּמוֹ
אֶמָא עֵלְאָהֵי אֶפְקַת שִׁית, כִּךָּ הִיא אֶפְקַת

צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת

פרדס רמונים שער ערכי הכינויים פ"א ערך
אדון: 'עוד נקראת מלכות 'אדון האדונים', כי
היא ראש לכל שרי מעלה, ואפשר שנקרא כן
כשהיא נותנת טרף לביתה וחק לנערותיה איש
למלאכתו אשר המה עושים. למיכאל חסד
ולרפאל רפואה הכל להשפיע ולהנהיג
התחתונים. ולכן היא נקראת אדון מנהיג
האדונים המנהיגים אשר תחתיה שמקבלים
ממנה. וע"ע עץ חיים שער הכללים: 'אחר
חצות לילה היא בסוד נקודה ויורדת לבריאה,
וזהו סוד 'ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה
וחק לנערותיה', שהם העולמות, כי יורדת
לבריאה לתת טרף לביתה שהם העולמות'.
וע"ע פרי עץ חיים שער התפילין פ"י: 'וצריך
להניח תפלה של יד מיושב, מפני שמראים
אנחנו שהיא בעת הבוקר בבריאה. ואסמכיה
רשב"י על פסוק 'ותתן טרף לביתה וחק
לנערותיה', וכל דבר שבבריאה צריך מיושב'.
ג. עיין זוה"ק ח"ב רעו: 'אמא עלאה בינה דינקא
מחכמה'. וע"ע שם ח"ג קח: וע"ע פרדס רימונים
שער ערכי הכינויים פ"א ערך איש: 'לכן אמר
אמא עלאה שהבינה נקראת אם בערך שבה
נתהוו כל הנאצלים שממנה ולמטה, והיא אם
ושרשם האמיתית'.

א. 'תא חזי יהו"ה אדני' איהו קודשא בריך הוא
ושכינתיה, בתרין שוקין יהו"ה לימינא אדני'
לשמאלא, ואינון אספקלריא המאירה
ואספקלריא שאינה מאירה, בצדיק תרוייהו חד
יאהדונה", והכי בתרין דרועין יהו"ה לימינא
אדני' לשמאלא, בעמודא דאמצעיתא
יאהדונה" תרוייהו ביחודא חדא, בסוד אמון,
ובגין דא 'גדול העונה אמון יותר מן המברך', הא
איהו מתתא לעילא. מעילא לתתא יהו"ה
אהי", תרוייהו חד בכתר עליון כגוונא דא
יאהויה"ה, בחכמה ובינה יהו"ה אהי", בתרין
דרועין יהו"ה אהי", בעמודא דאמצעיתא
תרוייהו כחדא, בנצח והוד יהו"ה אהי"ה דא
לימינא ודא לשמאלא, בצדיק תרוייהו ביחודא
חדא, וכן במלכות תרוייהו ביחודא חדא
כגוונא דא יהו"ה אדני' ובה מתחברין יהו"ה
אהי", ובגין דא איהי קרית ארבע, חבורא
דארבע שמהן, דאינון בארבע פרשיין דתפלין
דיד ובארבע בתי דתפלין דרישא'. ב. עיין
זוה"ק ח"א כ: 'כיון דעאל ליליא ונוקבא נקיט
כולא, לית שלטנו דביתא בר בנוקבא, דהא כדין
שלטנו דילה דכתיב (משלי לא, טו) 'ותקם בעוד
לילה ותתן טרף לביתה' היא ולא הוא, ממשלת
היום דדכורא ממשלת הלילה דנוקבא'. וע"ע

שית היכלין. ועין בזהר בכמה מקומות. וידוע חברון נקרא עלמא דאתי, על דרך וחרון שבע שנים נבנתה וגו' (במדבר יג, כב). ועין בזהר שלח לך. וזה יש לומר פרוש הפסוק ונתמת שרה. השכינה נקראת שרה, ונתמת היא לשון תמימות ושלמות, והינו השכינה כביכול נעשה תמה ושלמה, בקרית ארבע, הינו באותו מקום הנקרא קרית ארבע פנ"ל, כד מתחברן ארבע שמיהן מתתא לעלא ומעלא לתתא, היא חברון, הינו אז נעשה בחינת אמא פנ"ל, והבן זה, ויש לפי דרך זה רמז לרב הפרשה, והמשפיל יבין:

ואברהם זמן בא בימים וה' ברוך את אברהם בכל. יש לומר בדרך רמז, על פי הידוע שבאברהם היה כלול כל התורה פנ"ל כמה פעמים, זקן הינו קנה חכמה, וממילא היא גם כן יראה, שהחכמה קשורה עם יראה, כמו אם אין יראה אין חכמה (אבות פ"ג מ"ז), גם כי היראה הוא קן וכלי להחכמה, וזהו קנה חכמה, יראה עם חכמה. בא בימים, הינו מדות, כמו ומדת ימי (תהלים לט, ה), ומדות הינו לבושין, כמו ולבש הפהן מדו בד' וגו' (ויקרא ו, ג), והינו כשפא לחכמה ויראה, עשה לבושין לאורייתא. וה' ברוך את אברהם בכל, השכינה

כשכא אברהם לחכמה ויראה עשה לבושין לתורה

◆ ציונים ומקורות ◆

שנים ואתעכב תמן כל הני שבע שנים וכו', אלא כולא הוא רזא קמי קודשא בריך הוא, תא חזי מלכותא קדישא לא קביל מלכו שלימתא עד דאתחבר באבהן, וכד אתחבר בהו אתבני בבנינא שלימו מעלמא עלאה, ועלמא עלאה אקרי 'שבע שנים' בגין דכולהו ביה, וסימניך 'ויבנהו שבע שנים' (מלכים א ו, לח) דא עלמא עלאה. וע"ע קהלת יעקב ערך שבע שנים. ז. ח"ג קס. 'תנינן אורייתא אית לקבל אורייתא, והיינו תורה שבכתב ותורה שבע"פ, והאי 'חברון' מתורה שבכתב נפקת, כמה דאת אמר (משלי ז, ד) 'אמור לחכמה אחותי את', והאי 'בנתה שבע שנים', דבגין כך אקרי בת שבע. ח. עיין זו"ח תיקונים צה. 'ויהיו חיי שרה' וגו'. פתח רבי שמעון ואמר, דמיכין דחברון קומו, מאן 'שרה' הכא, דא שכניתא. ט. פר' לך לך ד"ה או יאמר בית אל הא, פר' וירא ד"ה יוקח נא ד"ה כי ידעתיו. י. עיין קידושין לב: יא. עיין להלן ד"ה ועתה נבוא: 'המדות נקראים ימים, כי בששת ימים לא נאמר, אלא 'ששת ימים עשה ה' (שמות כ, יא), והם המדות כדאיתא בזוה"ק ובתיקונים.

ד. עיין תיקו"ז כו: "בראשית" (בראשית א, א) בר"א שי"ת, ומאי ניהו שית היכלין אלקי"ם, אימא עלאה עלייהו דאיהי, היכלא שביעאה. וכמה דאימא עלאה אפיקת שית, הכי אימא תתאה אפיקת שית, ומאי ניהו 'את השמים ואת הארץ', ואינון שית מאנין דאתמר בהון (שמות כ, יא) 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, והיכלין תתאין אינון מאנין להיכלין עלאין'. וע"ע זוה"ק ח"א לח. תיקו"ז קיט: קכ. ה. עיין כתבי הגרמ"מ ליקוטים ד"ה ובוזה נפש: "חברון" חבור של ן' שערי בינה. וראה זוה"ק ח"ב קטו: 'ובודאי עלמא דאתי בינה איהי, וע"ע שם קנח. 'בינה דאיהו עלמא דאתי'. וע"ע פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פט"ז ערך עולם: 'עיקר עולם הבא הוא הבינה ונקראת עולם הבא מצד בחינתה המשכת הנהר להשקות הנטיעות'. ו. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פכ"א ערך שבע שנים: 'שבע שנים היא הבינה'. וע"ע זוה"ק ח"ב לא. 'כיון דמית שאול אמאי לא אמליכו ליה לדוד ולא קביל מלכו על כל ישראל ואתא לחברון ומלכו קביל על יהודה בלחודוי שבע

נִקְרָאת 'בְּכַל', שְׁמֹמֶנֶה כָּל הַשְּׁפָעוֹת^{יב}, וּבִזְהָ הַבְּחִינָה ה' בְּרַךְ לְאַבְרָהָם, וְהֵבֵן:

או ירמוז ואברהם זקן בא בימים. כִּי הַשְּׁבָעָה רוּעִים נִקְרָאִים שְׁבָעָה יָמִים^{יג}, וְהַחֲסֵד הוּא עִם כָּל־מִדַּת הַחֲסֵד^{טו}, 'זֶקֶן' תְּרַגְּמוֹ 'סִיב' שֶׁהוּא גִימַטְרִיא ע"ב שֶׁהוּא גַם כִּן חֲסֵד כִּדְּוַע בְּפִנּוֹת^{יד}, וְזֶהוּ 'וְאַבְרָהָם', שֶׁהוּא מִדַּת הַחֲסֵד^{טו}, 'זֶקֶן' תְּרַגְּמוֹ 'סִיב' שֶׁהוּא גִימַטְרִיא ע"ב שֶׁהוּא גַם כִּן חֲסֵד כִּדְּוַע^{טז}, 'בָּא בִימִים', הֵינּוּ עִם כָּל הַשְּׁבָעָה יָמִים, וְהֵבֵן:

מידת החסד
הולכת עם כל
המידות

או יאמר על דרך דאיתא בגמרא (סוכה נג.), 'יש מהם אמרו אשרי ילדותנו שלא בישה את זקנתנו, וזהו 'מפני שיבה תקום' (ויקרא יט, לב), על דרך דאיתא בזהר הקדוש (ח"ג פז:), 'קדם שיבתא דילך תקום', הינו שתשוב בילדותך, ואז והדרת פני זקן, הינו שלא תביש זקנתך, כמאמרם ז"ל 'אשרי

באברהם
נתקיים אשרי
ילדותנו שלא
בישה את
זקנתנו

ילדותנו' וכו'. וְזֶה יֵשׁ לוֹמַר גַּם כִּן כָּאֵן, 'וְאַבְרָהָם בָּא בִימִים', הֵינּוּ שֶׁהוּא בָּא בְּכָל הַיָּמִים, שְׂאָף בִימֵי הַיְלָדוֹת הָיָה מְקַרֵּב עֲצָמוֹ לְהֵשֵׁם יְתַבְרַךְ, וְזֶהוּ 'אֲשֶׁרִי יְלָדוֹתֵנוּ' וְכו', וְהֵבֵן:

או יאמר ואברהם זקן בא בימים וה' ברוך את אברהם בכל. כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסֵפֶר 'צִירָה'^{יז} שֶׁקָּשַׁר כ"ב אוֹתִיּוֹת בְּלִשׁוֹן וְכו', אֲךְ כִּפִּי מִדַּתוֹ שֶׁל אָדָם כִּן הֵם צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹתָיו, וְאַבְרָהָם שֶׁהִיָּתָה מִדַּתוֹ מִדַּת הַחֲסֵד, הָיוּ צְרוּפָיו כְּסִדְרָן שֶׁהוּא 'וַיִּסַּע' (שמות יד, יט) כִּדְּוַע^{יח}, וַיִּצְחַק שֶׁהִיָּתָה מִדַּת הַגְּבוּרָה הָיוּ צְרוּפָיו שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן כְּפִסּוּק 'וַיָּבֵא' (שם כ) שֶׁהוּא לְמַפְרַע^{יט}, אֲךְ בְּאַבְרָהָם הִיָּתָה גַם כִּן מִדַּת הַגְּבוּרָה שֶׁיּוֹכֵל לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְעֵילֵי עַל פְּסוּק (בראשית יח, י) 'שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ'

אף שמידתו של אברהם היא חסד היה בו גם מידת גבורה כדי שיוכל להוליד את יצחק

◆ **ציונים ומקורות** ◆

תוספת, אמנם ביצחק ויעקב לא הוצרכו לזה, אחר שכבר נרמזה ה' באברהם שהוא יומא דכולהו יומא קדמאה דכולהו וכו', וכבר הודעתך כי החסד נקרא יומא דכולא משום דאזיל עם כולהו יומין. טו. עיין זוה"ק ח"א רנו: טז. עיין זוה"ק ח"ב קיט: יז. עיין שם פ"ב מ"א (דפוס מנטובה): 'עשרים ושתים אותיות וכו' קבועות בפה בחמש מקומות, אותיות אחה"ע, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסשר"ץ, בומ"ף, קשורות בלשון כשלהבת קשורה בגחלת, אחה"ע משמשת בסוף הלשון ובבית הבליעה. בומ"ף בין השפתים ובראש הלשון. גיכ"ק על שלישייתה של לשון נכרתת. דטלנ"ת בראש הלשון משמשת עם הקול. זסשר"ץ בין השיניים ובלשון שכובה ושטוחה'. יח. עיין זוה"ק ח"ב נב. יט. עיין זוה"ק שם וע"ע פרי עץ חיים שער תפילות ר"ה פ"ז. כ. לעיל פר' וירא ד"ה ויאמר שוב אשוב.

יב. עיין זוה"ק ח"א קכט. 'ואברהם זקן', וכדין 'בא בימים', באינון יומין עלאין באינון יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא, וזה' ברך את אברהם בכל', דמתמן נפקין כל ברכאן וכל טיבו'. וע"ע שם ח"ב לו. וע"ע רמב"ן כאן. יג. עיין זוה"ק ח"ג קג: 'בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גדפאה עליה מלעילא, ואברהם וחמשא צדיקיא וכו' ודוד מלכא שוין מדוריהון עמיה, הדא הוא דכתיב (ויקרא כג, מב) 'בסכות תשבו שבעת ימים', 'שבעת ימים' כתיב, ולא 'בשבעת ימים', כגוונא דא כתיב (שמות לא, יז) 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים' וגו'. יד. עיין פרי עץ חיים שער חג הסוכות פ"א, וע"ע שם שער הלולב פ"ג. וע"ע ליקוטי תורה להאריז"ל פר' לך לך על הפסוק לך לך מארצך: 'כשבא אברהם אז התחיל הזיווג להתעורר, לכן וכו' אחר שזכה לעורר הזיווג העליון ניתן לו ה'

סֵפֶר

נְעָם
אֱלִימֶלֶךְ

פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׂרָה

האדם צריך ליהדר מכל חטא ועוון ולקדש עצמו בדברים המותרים ואז חייו חיים שלו

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה כּו'. פִּרְשׁ רַש"י א' בַּת ק' כָּבֶת ד' כּו' כָּבֶת ז' לִיפִי'. וְלִכְאוּרָה מֵה נִפְקָא מִינָה שְׁהִיתָה כָּבֶת ז' לִיפִי. וְנִרְאָה דְרַש"י ז"ל פֶּן בְּדַבְּרֵי לְרַמֵּז עַל ב' מְדַרְגּוֹת שְׁמַחֵיב הָאָדָם לְהִתְנַהֵג בָּהֶם כָּל יְמֵי חַיָּו, דְּהִינּוּ הָאֶחָד לְהִזְהֵר וּלְהִשְׁמֵר בְּמֵאד מְאֹד מִכָּל חֲטָא וְעוֹן, שְׁלֵא יַעֲבֵר ח"ו עַל שׁוּם מַצּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, וּמְדַרְגָּה ב' דְּהִינּוּ גַם דְּבָרִים הַמְתָּרִים כְּמוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה וּמְלַבּוּשִׁים וְכַדּוּמָה צְרִיף לְהִכְנִיס הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְכוּן בָּהֶם לְשָׂמִים, דְּהִינּוּ אָדָם שְׁמַלְבִּישׁ עֲצָמוֹ וּמְקַשֵּׁט אֶת עֲצָמוֹ בְּמַלְבּוּשִׁים וְקַשׁוּטִים יָפִים וְנָאִים, יְהִיָּה כּוֹנֵן לְקַשֵּׁט דִּיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא כְּמַבְאָר בְּגַמְרָא^א, וְכֵן בְּכָל דְּבָר יְהִיָּה כּוֹנֵן לְשָׂמִים, וְכַאֲשֶׁר יִתְנַהֵג כָּף, אֲזִי כָּל מַה שְׁהִיָּה לּוֹ הֵן מְמוֹן וְהֵן מְלַבּוּשִׁים יִסְפִּיק אֶת עֲצָמוֹ בְּמַה שְׁיִישׁ לּוֹ וְיִשְׁמַח בָּהֶם, וְחַיָּו חַיִּים שְׁלוֹ, אֲבָל אִם

אִין כּוֹנֵן לְשָׂמִים, אֲזִי תְּמִיד יַחֲסֹר לּוֹ וְלֹא יְהִיָּה לּוֹ דֵּי וְסַפּוּק לְעוֹלָם, וְנִמְצָא חַיָּו אִינֵן חַיִּים וְאִין חַיִּים שְׁלוֹ: וְזֵה רַמֵּז פְּשׁוּט 'בַּת קוֹי' כָּבֶת ד' שְׁלֵא הִיָּה בָּה שׁוּם חֲטָא מִמְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, וְיַבֵּת ד' כָּבֶת ז' לִיפִי רַמֵּז לְמְדַרְגָּה ב', דְּהִינּוּ כְּמוֹ תִּינוּק שְׁהוּא מְקַשֵּׁט עֲצָמוֹ אִין יוֹדֵעַ לְהִתְפָּאֵר עֲצָמוֹ וְלִחְשׁוֹק לְהִתְקַשֵּׁט בְּקַשׁוּט יָקָר, כָּף הִיָּתָה שָׂרָה כְּשִׁהִיתָה בַּת כ', שְׂאָז הוּא עָקָר הַתְּגַבְּרוּת לְאָדָם לְתַאֲוֹת לִיפּוֹת עֲצָמוֹ וּלְהִתְקַשֵּׁט וּשְׂאָר עֲנִינֵי עוֹלָם, וְהִיא הִיָּתָה כָּל כּוֹנֵן לְשָׂמִים:

א' וַיֹּאמֶר וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה כּו'. עַל דְּרָף דְּאִיתָא בְּגַמְרָא (מִנְחוֹת מֵג:)^א 'חֵיב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם, מְקַרָּא (דְּבָרִים י, יב) 'מַה ה' אֶלְקִיךָ שׁוֹאֵל מִעַמְּךָ כּו', אֵל תִּקְרִי 'מַה' אֶלָּא 'מֵאָה'.

כל כוונתה של שרה בקשׁוּטֵיהּ היתה לשם שמים

כשהאדם בהכנעה גדולה ובמידת השפלות יכול לפעול במעשיו כמו בזמן המקדש

◆ ציונים ומקורות ◆

הולך, אמר להם לעשות מצוה, אמרו לו וכי מה מצוה זו, אמר להן לרחוץ בבית המרחץ, אמרו לו וכי זו מצוה היא, אמר להם הן, מה אם איקונין של מלכים שמעמידים אותו בבתי טרטיאות ובבתי קרקסיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין לו מזונות, ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות, אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ט, ו) 'כי בצלם אלהים עשה את האדם' עאכ"ו. וע"ע אבות דר' נתן פ"ל. ג. 'תניא היה רבי מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל

א. 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים', לכך נכתב 'שנה' בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת מאה כבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת מאה בלא חטא, ובת עשרים כבת שבע ליופי, 'שני חיי שרה' כולן שוין לטובה'. ב. עיין שבת נ: 'רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו, משום שנאמר (משלי טו, ד) 'כל פעל ה' למענהו'. וע"ע ויק"ר לד, ג: 'גומל נפשו איש חסד' (משלי יא, ז) זה הלל הזקן, שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם, אמרו לו תלמידיו רבי להיכן אתה

ויש לומר הפרוש, דעקר השרש לאדם שיהיה בהכנעה גדולה ושפל בעיני עצמו ובמה נחשב, ואז יכול לפעל במעשיו כמו בזמן המקדש, וזה הרמז מאה ברכות נגד מאה אדנים שהיו במקדש, וזה פרוש הגמרא 'אל תקרי מה' אלא 'מאה', רצה לומר כאשר תהיה במדרגת 'מה' בהכנעה" תתקן גם כן 'מאה' האדנים, שתפעל במעשיך כמו בזמן המקדש: וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה, ושרה רמז כשהצדיק הוא במדרגת נוקבא, יראה על כל פנים להיות שפל ומוכנע, לזה רמז 'מאה שנה' נגד מאה אדנים כנ"ל, ועשרים שנה (חסר כאן), ושבע שנים רמז שיתקן ז' ימי הבנין, כי שנה בגימטריא 'ספירה', והבן:

או יאמר דרש"י ז"ל מרמז בדבריו ללמד לאדם דרכי ה', דהנה יש שני מדרגות בדרכי בני אדם, דהינו אחד האדם בילדותו הוא מתחזק בלמודו ולמד בהתמדה, והלמוד נקרא 'יפי'

האדם בילדותו לומד בהתמדה ומגיל כ' מתגבר בשכלו לעשות פניות

שזה הוא היפי של הבורא ברוך הוא, * וכאשר האדם בא בשנים, דהינו מעשרים ולמעלה, שאז שכלו של אדם מתגבר לדעת את ה', אזי הוא מתחיל לפשפש במעשיו ורואה בהם אם נעשים כהגן לכבודו יתברך באמת, ורואה ומבין בעצמו שלא יצא ידי חובתו כלל בשום עסק תורתו ומצוותיו שעשה ולמד עד הנה, ומבין שחסר וחסר בהם, דהינו שלמד לאיזה פניה או להתפאר או באיזה אופן אחר להנאות עצמו, ויחרד האיש ומתחרט על הקדם, ומתחזק לתקן עצמו בכל מעשיו ולמוד התורה שיהיה הפל שוין לטובה לשמו יתברך ויתעלה, ולא להנאת עצמו:

והנה ידוע דאיתא בספר הקדוש חובת הלבבות" אין לך חסידות כתחלתו, כי כל דבר בהתחלה ראשונה נעשה בחשק ואמוץ רב בכל התאמצות האפשרי, וזה שפרש רש"י ז"ל 'בת ק' כבת ר' לחטא', רצה לומר כמו פשהיתה

בוקנתו צריך לפשפש במעשיו כבעירותו, וכן כי צריך להרבות בלימוד התורה כבן ז', ואז זוכה לחיים נצחיים

◆ **ציונים ומקורות** ◆

שרה' מאן 'שרה' הכא דא שכינתא וכו', ואינון מאה ברכאן דחייב בר נש לארקא בכל יומא לשכינתא, ודא איהו 'מאה שנה', ועליהו מני קב"ה לבר נש 'מה' ה' אלהיך שואל מעמך, אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', ועשרים שנה ושבע שנים אלן עשר אמירן ועשר דברות ושבע יומין קדמאין דעובדא דבראשית ששת ימי המעשה ויום השבת'. ז. ז' ח מה. וע"ע מגלה עמוקות פר' שמות ד"ה וילך איש, עמק המלך שער א פ"ה ועוד. ח. עיין הרוקח הלכות חסידות הקדמה: 'אין חוזק מן החסידות בתחילתו'. ט. ע"ע לעיל פר' וירא ד"ה והנה מדרך: 'מדרך בני אדם, כשיעלה על מחשבתם לעשות איזה מצוה, אזי תחילת המחשבה הוא בחשק גדול כל אחד לפי מדריגתו, והצדיק גמור אשר יעלה

מעמך". וברש"י: "מה ה' אלהיך' וגו', קרי ביה 'מאה'. ועיין תוס' שם ד"ה שואל. וע"ע זוה"ק ח"ג קעט. ויהא איהו דאוקמוה רבנן מארי מתניתין ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, ואמרו 'אל תקרי מה אלא מאה', לקבל מאה ברכאן דמחייב בר נש לברכא למאריה בכל יומא. וע"ע זו"ח תיקונים צד: ד. עיין ריקאנטי בראשית כו, יב, שערי צדק שער א, צרור המור פר' אחרי מות ד"ה אחרי, מגלה עמוקות ואתחנן אופן עה. ה. ראה פנים יפות שמות כ, כא: 'עיקר חשיבות אדם בהכנעה גדולה בבחינת 'מה', כמ"ש (חולין פט). גדול מה שנאמר במשה 'ונחננו מה' (שמות טו, ז), וזהו כי במה נחשב הוא' (ישעיה ב, כב) כי בחינת 'מה' החשובה. ו. עיין זו"ח תיקונים צד: 'ויהיו חיי

בת כ' שאז הוא דרכו של אדם לפשפש במעשיו ומוצא בהם חטאים שחסר בעבודתו יתברך שמו, ותופש הדרך הזה בחזוק גדול שהוא ההתחלה ראשונה פנ"ל, כך כשהיתה בת קו"ף היתה גם פן במדרגה זאת, * 'ובת כ' כבת ז' ליפי' הוא גם פן על דרך הנ"ל, דהינו בלמוד צריך גם פן להיות התפישה מרבה להגות בתורתו הקדושה כמו בעודו בילדותו בשנים הרבים, והצדיק הזה שמתנהג עצמו כך פנ"ל, זוכה לחיים הנצחיים. * וזהו 'ויהיו חיי שרה' לשון הוי"ה וקשור בחיים הנצחיים, 'שני חיי שרה' כלן שוין לטובה רמז אחר שיזכה הצדיק למדרגה זאת אזי הכל שוה לו לטובה, הן שמגנים אותו או משבחים אותו הכל שוה לו לטובה:

צריך לקדש עצמו באכילה ושתיה ועי"ז מוציא ניצוה"ק וזוכה לחיים הנצחיים

והנה יותר צריך האדם להתחזק לקדש עצמו באכילתו ושתיתו בקדושה ובטהרה, שעל ידי זה הוא מוציא ניצוזה קדושות, ועל ידי זה זוכה לחיים הנצחיים. וזהו שאמר אברהם אבינו עליו השלום להמלאכים (בראשית יח, ד)

'והשענו תחת העץ' רצה לומר תחת עץ החיים, על ידי זאת 'ואקחה פת לחם' (שם, ה), דהינו על ידי אכילה פנ"ל: וזהו 'ויאמר ה' הן האדם כו' ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם' (בראשית ג, כב), יש לומר הפרוש כך, דהנה השם יתברך ברוך הוא ברכ רחמיו רוצה בתשובה, שיתקן אדם את אשר קלקל, ואמר השם יתברך, 'ועתה' רצה לומר עתה שחטא אדם הראשון, ובמה יתקן את חטאו, פן ואולי יהיה לו תקנה שישלח ידו לקח ולאחזו בעץ החיים על ידי סבת אכילה, שיוציא ניצוזה קדושות באכילתו בקדושה, וזהו 'ואכל וחי לעולם', רצה לומר על ידי אכילה יהיה לו אחיזה בחיי עולם הנצחיים, * ולכן 'וישלחו ה' מגן עדן לעבד את האדמה', כי עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, כי אם בזה העולם יוכל לתקן להוציא ניצוזה קדושים פנ"ל:

והצדיק הזה המתנהג בקדושה בתורה ובאכילה ובשתיה ובכל מעשיו הוא מושף השפעות חסדים לעולם. וזהו

הצדיק המתנהג בקדושה בכל מעשיו מושף חסדים לעולם

◆ ציונים ומקורות ◆

למלאכין אמר לון 'והשענו תחת העץ' וכו', ורוא בגין קודשא בריך הוא קא אמר, דאיהו אילנא דחיי לכולא, ובגין כך 'והשענו תחת העץ' ולא תחת ע"ז, ות"ח, כד חב אדם, בעץ הדעת טוב ורע חב, דכתיב (בראשית ב, יז) 'ומעץ הדעת' וגו', ואיהו ביה חב וגרם מותא לעלמא, מה כתיב 'ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים' וגו', וכד אתא אברהם באילנא אחרא אתקין עלמא דהוא אילנא דחיי, ואודע מהימנותא לכל בני עלמא. וע"ע מגיד מישרים פר' וירא ד"ה אור ליום השבת ר' לחשון, שלה"ק תורה אור פר' וירא את טז, פר' חיי שרה את ט.

מחשבתו ורצונו לעשות מצוה, הוא גם כן לפי גודל צדקתו כן גודל חושקו והשתוקקותו בחמימות והתלהבות אש ה' תבער בו לעשות המצוה בתוכן השלימות. י. עיין חובת הלבבות שער יחוד המעשה פ"ה: 'וכבר אמרו על אחד מן החסידים שאמר לחבירו הנשתוית, אמר לו באיזה ענין, אמר לו נשתוה בעיניך השבח והגנות, א"ל לא, א"ל א"כ עדיין לא הגעת, השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת, כי היא העליונה שבמדרגות החסידים ותכלית החמודות. יא. עפ"י דפוס סלאוויטא, בדפו"ר 'מוצא'. יב. זוה"ק קב. 'בשעתא דאזמין לון

סֵפֶר
מֵאוֹר
עֵינַיִם

פְּרִשְׁתַּי שְׁרָה

הרוצה להמשיך בקרבו חיות עליון מהש"ת צריך להמית עצם טבעו שרוצה להשתרר

וַיְהִי חַיֵּי שְׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְגו' א. נודע מְמַדְרֵשׁ הַנְּעֻלָּם בִּשְׁהַגּוֹף נִקְרָא 'שְׁרָה' לְשׁוֹן שְׁרָהּ, שְׁמֻטְבַּע הַחֹמֶר לְהַשְׁתַּרֵּר עַל זִוְלָתוֹ, וְאַבְרָהָם נִקְרָא הַנְּשֻׁמָּה. וְהֵנָּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תמיד לב.) 'הַרוּצָה לְחַיּוֹת יָמִית אֶת עַצְמוֹ'. וְהַעֲנִין הוּא, כִּי עֵצָם אָדָם בְּתוֹלְדוֹתוֹ לְהַמְשִׁיךְ אַחֵר הַבְּלִי הַזְּמַן וְלְהַתְגַּדֵּל וְלְהַתְפַּאֵר, וְצָרִיךְ הָאָדָם הַרוּצָה לְהַמְשִׁיךְ חַיּוֹת עַלְיוֹן מְבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ בְּקִרְבּוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמַר הַכְּתוּב (ישעיה נז, טו) 'אֲשַׁכּוֹן אֶת דְּפָא וּשְׁפַל רוּחַ', לְהַמִּית אֶת עַצְמִיּוֹת טְבַעוֹ שְׁהַטְבַּע בְּעַת הַוָּלְדוֹ וְלְהִיּוֹת שְׁפַל רוּחַ בְּעֵינָיו:

וְזֶה שְׁאָמַר בְּגִמְרָא (מנחות מג:)¹ עַל פְּסוּק (דברים י, יב) 'מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ אֵל תִּקְרֵי מָה' אֶלָּא 'מָאָה', וְהַעֲנִין הוּא, כִּי מִשָּׁה רַבְּנוּ עַלְיוֹ הַשְּׁלוֹם לְמַד דַּעַת אֶת הָעַם שְׂיֵאחֲזוּ אֶת מִדְתּוֹ שְׁאָמַר (שמות טז, ז) 'וְנַחְנוּ מָה' ה', וְעַל זֶה שְׁבַחָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ שְׁהִיא 'עֵנּוּ מִכָּל הָאָדָם' (במדבר יב, ג). אִךְ שְׁגָם בְּמִדַּת הַעֲנָוָה יֵשׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים הִרְחֹקִין מִן הָאֱמֶת כְּנֹדַע לְהַמְסַתֵּל בְּדָבָר זֶה, עַד שְׂיֵשׁ כְּמָה בְּנֵי אָדָם אֲשֶׁר לִפֵּי רְאוֹת הָעֵינַן הֵן עֲנֻתָנִין וְלֹא נִתְקִים בָּהֶן 'אֲשַׁכּוֹן אֶת דְּפָא', אִךְ מִפְּנֵי שְׂלֵא אֲחֲזוּ בְּמִדָּה זוֹ עַל צִד הָאֱמֶת, וְלָכֵן אָמַר מִשָּׁה רַבְּנוּ עַלְיוֹ

◆ ציונים ומקורות ◆

ר' יחיאל מיכל נ"י שאמר בזה"ל, העולם חשבו שמצוה להיות עניו, ובאמת מצוה זו לא נאמרה בתורה, רק התורה מספרת שבח משה, ובאמת הס"ם העלה בלבם דבר זה שמצוה להיות עניו, כי מקודם מגדיל לב כל האדם בגבהותו, ומדמה לו שהוא למדן גדול, ויחסן גדול, ועשיר, וחסיד, וצדיק, ובעל מידות טובות וישרות, וירא ונעים ונחמד, ובאמת לפי מעלתו היה ראוי להיות גדול מכל עמו, ולא לפנות אליהם, ולא להתחבר אליהם, רק שזו מידה גרועה, שמצד זה ימאס בעיני העולם שיחזיקוהו לבעל גאווה, ובאמת מצוה הוא להיות גם כן עניו ושפל ברך, ולדבר עם כל, ולהיות עלוב מכל, על כן הוא עושה עצמו עניו, כל זה הוא פיתוי הס"ם, כי מתחילה הגביה לבו בקרבו ותיקד עד שאול תחתית, ואחר כך הוסיף לו מצוה זו למעלה להוסיף גאווה על גאותו. וע"ע זכרון זאת תהלים ד"ה והנה בענוה.

א. ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה'. ב. זוה"ק ח"א קב. ועוד. ג. עיין שם קיג. וע"ע רש"י בראשית יא, כט. ד. 'תניא היה רבי מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך'. וברש"י: 'מה ה' אלהיך' וגו', קרי ביה 'מאה'. ועיין תוס' שם ד"ה שואל. וע"ע זוה"ק ח"ג קעט. 'והאי איהו דאוקמוה רבנן מארי מתניתין 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך', ואמרו אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'. ה. עיין חולין פט. 'גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב (בראשית יח, כז) 'ואנוכי עפר ואפר', ואילו במשה ואהרן כתיב 'ונחננו מה'. ו. עיין יושר דברי אמת: 'שמעתי כעת בחג השבועות הזה מפי ק"ק הרב המגיד מוה"ר

השְׁלוֹם 'מָה ה' אֶלְקִיךָ שָׂאל מֵעַמְּךָ'
 מְדַרְגֵת 'מָה', וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל אֵל
 תִּקְרִי 'מָה' אֶלָּא 'מָאָה', שְׁצַרְיָךְ לְאַחֲזוֹ
 מְדָה זֹו בְּאִפְּן שְׂיִכְנִיס בּוֹ עַל יְדֵי זֶה הָא'
 אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם', לְרַמֵּז עַל הָאָמֹרָה:
 וְזָהוּ 'וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה', אִימְתִי יִהְיֶה חַיֵּי
 הַגּוֹף שֶׁהוּא 'שָׂרָה' 'מָאָה שָׁנָה'
 הַשָּׁנִים שְׂעָבֵד בָּהֶם בְּמִדְרַגַת 'מָה' בְּאִמְת'
 עַד שְׂהִכְנִיס בְּתוֹכּוֹ אֶת הָא':
 וְעֵשְׂרִים שָׁנָה', כִּי נֹדַעֵט שְׂאִין עֹנְשִׁין
 בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַד
 עֵשְׂרִים שָׁנָה, וְהַטַּעַם כִּי אֵינּוּ בָּא לְכָלֵל
 דַּעַת שְׁלֵמָה עַד כ' שָׁנָה', וְאַחַר כָּף
 כְּשֶׁמִּתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִמְת'
 מַעְלָה גַם כֵּן אֶת יְמֵי הַנְּעוּרוֹת, וְהֵינּוּ עַל
 יְדֵי מִדַּת 'מָה' כְּאָמֹר. וְזָהוּ 'וּמִדַּת יְמֵי
 מָה הִיא' (תהלים לט, ה). וְאַף יְמֵי
 הַפְּעוּטוֹת שְׂאֵז הוּא בְּקִטְנוֹת גְּמוּר, מַעְלָה

כשעובד ה'
 באמת אחר
 שנעשה בן
 דעת מתקן גם
 ימי הנערות
 והפעוטות

וּמִתְקַנֵּם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם מֵעַשְׂרִים
 שָׁנָה וּמַעְלָה:
 וְזָהוּ שְׂאָמַר שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם
 (קהלת יא, ט) 'שְׂמַח בַּחֹר בְּיְלֻדוֹתֶיךָ
 וְגו' י', וְדַע' פְּרוּשׁ כְּשֶׁתְּבֹא לְכָלֵל דַּעַת
 צָרִיךְ לְתַקֵּן הַכֹּל, 'כִּי עַל כָּל אֱלֹהִים יְבִיאֲךָ
 הָאֱלֹקִים בְּמִשְׁפָּט':

וְזָהוּ שְׂכַתּוּב 'וְעֵשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים
 שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה', וּפְרָשׁ רַש"י 'כִּלְמֵם
 שׁוּיִם לְטוֹבָה', כְּשֶׁהוּא בְּמִדְרַגַת 'מָאָה'
 כְּאָמֹר, שְׂמַעְלָה אִף יְמֵי הַקִּטְנוֹת שֶׁהֵן
 כְּכֵן שִׁבְעַת שָׁנִים וְיְמֵי הַנְּעוּרוֹת שֶׁהֵן עַד
 עֵשְׂרִים שָׁנָה:

וְתַמַּת שָׂרָה' רָצָה לֹאמַר עַל יְדֵי שְׂיָמִית
 הָעֵצְמִיּוֹת מִחֲמַרּוֹ, 'בְּקִרְיַת
 אַרְבַּע' שֵׁם הַיְוִ"ה בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא
 'קִרְיַת אַרְבַּע' עַל שֵׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת י, וְהִיא
 חֲבֵרוֹן' פְּרוּשׁ נִתְחַבְּרוּ, כִּי קִדְּם

כשהוא
 במדרגת 'מאה'
 מעלה גם ימי
 הקטנות
 והנערות

כשממית
 עצמיות החומר
 מתחברים
 אותיות שם
 היו"ה
 ומתגברת כח
 הנשמה להנהיג
 הגוף

◆ ציונים ומקורות ◆

ליראה את ה' וכו', אבל ע"י ענוה פסולה לא
 ישכון בתוכו אור הקדושה כלל'. ט. ראה
 רש"י ד"ה ויהיו שני. ועיין שבת פט: ירושלמי
 ביכורים פ"ב ה"א. וזהו"ק ח"א קיח: אבות פ"ה
 מכ"א וברע"ב שם. י. ראה גיטין סה. וע"ע
 זכרון זאת תהלים ד"ה חטאות: 'על העבירות
 שקודם עשרים שנה אין אדם נענש עליהם
 נעורים, הגם שהם לפעמים במזיד, כי הטעם
 שאינו נענש כי הדעת אינה שלימה עדיין
 באדם, על כן נקרא חטאות'. יא. 'שמח בחור
 בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותך והלך
 בדרכי לבך ובמראי עיניך ודע כי על כל אלה
 יביאך האלוקים במשפט'. יב. עיין זו"ח
 תיקונים צה: וע"ע פרדס רימונים שער ערכי
 הכינויים פי"ט: 'קרית ארבע' פירש הרשב"י
 ע"ה בתיקונים כי השכינה נקרא קרית ארבע
 מפני שבה חיבור ארבע פרשיות שבתפילין והם
 שם בן ד' ארבע אותיות.

ז. עיין תולדות יעקב יוסף פר' ויצא: 'שמעתי
 ממורי כי א' הוא סוד אלופו של עולם טמיר
 וגניז בגוויה' וכו'. וע"ע להלן פר' תרומה ד"ה
 אך דהנה: 'א' שהוא אלופו של עולם, וכמו
 שכתוב (ירמיה ג, ד) 'אלוף נעורי אתה', שכשם
 שאות א' הוא ראשון לכל האותיות כך השם
 יתברך הוא ראשון לכל הנמצאים'. ח. ע"ע
 עטרת ישראל (באהפלי) פר' תרומה ד"ה
 ושמעתי מאא"ו: 'ושמעתי מאא"ו הרב הצדיק
 המפורסם מורינו הרב מנחם נחום זצוקללה"ה
 שאמר על פסוק 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך
 שואל מעמך כי אם ליראה' ודרשו חז"ל 'אל
 תקרי 'מה' אלא 'מאה' שהכוונה היא כך, מ"ה
 רומז לענוה בחינת 'ונחננו מה', זהו הדבר
 שהשי"ת 'שואל מעמך', אבל 'אל תקרי מה' לא
 תקרא ענוה 'אלא מאה', באם יש השראת א'
 בתוך אותיות מ"ה זה הוראה שאלופו של עולם
 משרה שכינתו בתוכו, וזהו הסימן של ענוה
 אמיתית שאין בה שום שמץ פסול 'כי אם

כְּבִיכּוֹל הָיָה פְּרוּד בְּהֵשֶׁם כְּנוֹדְעִי, וְאָז
 'וַיָּבֵא אֲבֵרָהִם' בָּאָה הַנְּשֻׁמָּה, שְׁנַתְּגַבְרָה
 כַּח הַנְּשֻׁמָּה וּמִתְנַהֵג עַל יָדָהּ, מֵה שְׁאִין
 בֵּן מִקְדָּם, 'לְסֹפֵד לְשָׂרָה וְלִבְכַתְּהָ' פִּי
 אַחַר כֵּן כְּשֶׁבֵּא לְכָלֵל דַּעַת מִתְאַבֵּל
 וּמִתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂיו הָרָאשׁוֹנִים, וְזֶהוּ
 'לְסֹפֵד לְשָׂרָה' מַעֲשֵׂה הַנְּעוּרִים, עַד
 שְׁמִגְבִּיָּה גַם בֵּן הַיָּמִים הָרָאשׁוֹנִים וְאָז
 טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְבֵּא:

וּפְרַשׁ רַש"י "אוֹתוֹ צָלַם הַמֶּתֶקֶן לוֹ דְמוּת
 דְיוֹקֵן יוֹצְרוֹ הוּא". וְהִנֵּה הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ
 אֵין לוֹ שׁוֹם תְּמוּנָה חֵס וְשְׁלוֹם, מִחֲמַת
 שֶׁהוּא אֵין סוֹף בְּלִתֵּי מִשְׁג:

הבריאה היתה
 ע"י שם
 אלוקים
 שצמצם
 הש"ת אורו
 באותיות
 התורה ובהם
 נבראו
 העולמות

אָף הָעֵנִין פִּי 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא' וְגו'
 (בראשית א, א), וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
 ז"ל "בְּשֶׁבִיל הַתּוֹרָה וּבְשֶׁבִיל יִשְׂרָאֵל"
 כו', וְ'אֱלֹהִים' מוֹרָה עַל הַצְּמִצּוּם
 כְּנוֹדְעִי, פִּי מִפְּנֵי שֶׁהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ אֵין
 סוֹף, וּבָעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִצְרִיךְ כְּבִיכּוֹל
 לְצַמֵּץ אֹר שֶׁפָּעַת יָקָרוֹ לְצַמֵּץ אֶת
 עֲצָמוֹ בְּעוֹלָמוֹת, אָף שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ אֵין
 סוֹף וְאֵין הָעוֹלָמוֹת יְכוּלִין לְסַבְּלוֹ, מִכָּל
 מְקוֹם מִחֲמַת שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ רָצָה
 בְּבְרִיאַתָן צַמֵּץ אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָמוֹת
 כְּבִיכּוֹל בְּכַדֵּי שְׂיֻכְלוֹ הָעוֹלָמוֹת לְסַבְּלוֹ,
 וּבְחִינָה זֹו נִקְרָא 'אֱלֹקִים'. אָף מֵהוּת
 הַצְּמִצּוּם הוּא הַתּוֹרָה, שֶׁצַּמֵּץ שְׂכִינְתּוֹ

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה וְגו' י. נִקְדִּים מֵה שְׁאֵמְרוּ
 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עירוֹבִין נד.) 'חֲשׁ
 בְּרֵאשׁוֹ יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שְׁנֵאָמַר (משלי א, ט)
 'כִּי לֹוִית חֵן הֵם לְרֵאשֶׁף', חֲשׁ בְּגֵרוֹנוֹ כו',
 חֲשׁ בְּמַעְיוֹ כו', חֲשׁ בְּכָל גּוֹפוֹ כו' שְׁנֵאָמַר
 (שם ד, כב) 'וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא' טו'. לְהַבִּין
 הָעֵנִין נִקְדִּים, פִּי הִנֵּה נוֹדְעַ פִּי 'בְּצֵלָם
 אֱלֹקִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם' (בראשית ט, ו),

להש"ת אין
 שום תמונה כי
 הוא אין סוף
 ובלתי מושג

◆ ציונים ומקורות ◆

לה' ראשית תבואתה" וכו'. וע"ע רש"י בראשית
 א, א ד"ה בראשית. יט. עיין זוה"ק ח"ג רסט:
 'אלהים גבורה הוא בכל אתר'. וראה יושר דברי
 אמת קונטרס השני: 'וענין זה מובן גם בדברי
 ספר גינת אגוז (חלק ראשון שער הכינוי) במה
 שתירץ למה בתחילה כתיב הכל אלהים, ואחר
 כך כתיב הוי"ה, ולמה לא כתב מתחילה הוי"ה,
 והענין כי הוי"ה ראשונה, ר"ל התהוות
 הברואים בעצמותו, אי אפשר להתגלות כלל,
 כי הוא ושמו אחד הויותו בלבד ית"ש, רק אחר
 התגלות ההבדל דהיינו הכלים וכו' שנתקשר
 ונתצמצם כל אחד לפי ערכו, ונבדל כל אחד
 מחבירו בגופניותו, וזה מצד שם 'אלהים'
 שנקרא על שם הגבורה, כי זה גבורה גדולה
 לצמצם דבר היפך טבעו, וטבע הרוחניות הוא
 להיות בלי גבול, בלי התלבשות, והבריאה היה
 היפך זה להגביל ולהלביש, וזה נקרא 'אלהים',
 ר"ל יכולת, מלשון 'זאת אילי הארץ לקח'
 (יחזקאל יז יג).

יג. עיין שערי אורה השער התשיעי: 'ואם חס
 ושלום חוטאים ישראל וכו' נפרדת ה' אחרונה
 מן הוא"ו. יד. ויהיו חיי שרה מאה שנה
 ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. ותמת
 שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען ויבוא
 אברהם לספוד לשרה ולבכותה'. טו. 'חש
 בראשו יעסוק בתורה, שנאמר 'כי לוית חן הם
 לראשך', חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר
 'וענקים לגרורותיך', חש במעיו יעסוק בתורה
 שנאמר (משלי ג, ח) 'רפאות תהי לשרך', חש
 בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר 'ושיקוי
 לעצמותיך', חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר
 'ולכל בשרו מרפא'. טז. בראשית א, כז ד"ה
 'בצלם'. יז. 'בראשית ברא אלהים את השמים
 ואת הארץ'. יח. אותיות דרבי עקיבא: 'מה
 תלמוד לומר 'בראשית' בשביל שלושה שנקראו
 ראשית, ואלו הן תורה וישראל ויראה, תורה
 מנין שנאמר (משלי ח, כב) 'ה' קנני ראשית דרכו'.
 ישראל מנין שנאמר (ירמיה ב, ג) 'קודש ישראל

סֵפֶר
עֲבוֹדַת
יִשְׂרָאֵל

פרשת חיי שרה

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה וְגו'. פָּרְשׁוּ בַזֶּהר הַקְדוּשׁ (ח"א קכג.) וַיְהִי גִימְטְרִיא ל"ז, שָׁהִי עַקְר יְמֵי חַיֵּיהָ מִימֹת שְׁנוֹלַד יִצְחָק עַד שְׁמֵתָהּ ל"ז שָׁנִים, כִּי הִיא מֵתָה בְּשַׁעַת הַעֲקָדָה כְּשֶׁהָיָה בֶן ל"ז שָׁנָה בְּנוֹדָע". וְאִתָּא בְּלִקְוֵי תוֹרַת וַיְהִי גִימְטְרִיא ל"ז מְלוֹי ס"ג, 'מָאָה שָׁנָה' בְּסוּד הַכְּתָר, 'וְעֶשְׂרִים' הֵם חֻכְמָה וּבִינָה כָּל אֶחָד כְּלוּל מֵעֶשֶׂר, 'וְשִׁבְע' רוּמֹז לְשִׁבְעַ מַדּוֹת, עֵינַן שָׁם בְּאַרְבֵּי:

וַעֲלֵ פִי קֵט הַשְּׁגָתָנוּ נִרְמַז בּוּ דְרָךְ לַעֲבוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וַיְהִי גִימְטְרִיא ז'ל'. כְּשֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה זוֹל בְּעֵינָיו עַל שְׁמֵת־מְרַמֵּר בְּלֵב נִשְׁפָּר עַל עוֹנוֹתָיו וּבִפְרָט בְּלִילוֹת הָאֲרָכִים אַחַר חֲצוֹת כְּשֶׁהָאָדָם קָם בְּבֵיתוֹ וְהוּא לְכַדוֹ לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ וּמְזַכִּיר אֶת עֲצָמוֹ עַל חַיֵּי הַקָּל אֲשֶׁר הוּא חַי וְשָׁנוּתָיו עָבְרוּ עִם אֲנִיּוֹת אָבֵהוּ וְלֹא עָשָׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, וְאֲדַרְבֵּה קִלְקַל וּפָגַם בְּמַעֲשָׂיו מִרֵּאשׁוֹ וְעַד רִגְלָיו וְהַיּוֹם קֶצֶר וְהַפְּרוּד מִן הָעוֹלָם מִמַּשְׁמַשׁ וּבָא לְתַן דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל כָּל רִגְעָיו אֲשֶׁר חַי, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְנַחֵם וּמִתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂיו וּבּוֹכָה בְּלֵב נִשְׁפָּר לִפְנֵי אָבִיו שֶׁבְּשָׂמִים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נַעֲשֶׂה זֶל וּמְזַלְזֵל בְּעֵינָיו כִּי הוּא מְלוֹי ס"ג כְּנ"ל, דְּהֵינּוּ בְּאִמְרוֹ בְּלָבוֹ שֶׁהוּא מְלֵא סִיגִים:

כשעושה חשבון הנפש ובפרט אחר חצות נעשה זול בעיני עצמו והוא מילוי ס"ג

אֲמָנָם עַקְר תְּכַלִּית הַיְהוּדִי הוּא עֲזִיבַת הַחֲטָא וְקַבְלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם עַל כָּל פָּנִים מִיּוֹם הַהוּא וְהִלָּאָה שְׁלֹא יִהְיֶה בְּכָלֵל הַרְשָׁעִים שֶׁבְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִם מֵתִים רַק עִם הַצְּדִיקִים שֶׁבְּמִיתָתָן קְרוּיִם חַיִּים, דְּהֵינּוּ שְׁכָל יְמֵי חַיּוֹתָם עוֹשִׂים הַכְּנָה לְרִגַע הַפְּרוּד שִׁיפְרֹדוּ מֵעוֹלָם הַזֶּה בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָה. וְכִמוֹ שֶׁפָּתוּב בַּזֶּהר הַקְדוּשׁ (ח"א רכ.) הַנִּי צְדִיקֵי חֲשָׁבוּ בְּלִבְיָהוּ כְּאֵלוֹ הַהוּא יוֹמָא מְסַתְּלָקִים מֵעֲלָמָא, וּמְכִינִים אֶת עֲצָמָם בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לְכַב לַעֲת עֲלוֹת נַפְשָׁם לְשָׁרָשָׁם. וְכִמוֹ שֶׁשְׁמַעְנוּ מִרְבּוֹ הַצְּדִיק מוֹרְנוּ אֲלֵימָרָךְ זצ"ל שְׁכָל תְּשׁוּקָתוֹ הִיָּתָה לְהַפְרֹד מֵעוֹלָם הַזֶּה הַחֲמָרִי וְלַעֲמֹד בְּמִקּוֹר הַקְּדוּשָׁה מְבֻלִי לְבוֹשׁ הַחֲמָר הָעֵב. אֲכֵן אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם אֲשֶׁר הֵעֲבִירוּ בְּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בְּאַנְחָה תִּקְנָתָם עַל כָּל פָּנִים לְהַתְּעוֹרֵר וְלָשׁוּב עַד אֲשֶׁר לֹא תִּחְשַׁף הַשְּׁמַשׁ:

וְעַקְר סִימָן הַתְּשׁוּבָה וְהַחֲרָטָה כְּשֶׁהָאָדָם מִתְזַלְזֵל בְּעֵינָיו כִּי זוֹכֵר אֶת רַב עוֹנוֹתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לְחַיּוֹת חֲדָשׁ עַל יָמִים הַבָּאִים שְׁלֹא יִחְטָא עוֹד:

וְזֶה וַיְהִי גִימְטְרִיא ז'ל' כְּנ"ל חַיֵּי שָׂרָה, אֲזַ נִקְרָא אִישׁ חַי, 'מָאָה שָׁנָה' בְּסוּד הַכְּתָר, דְּהֵינּוּ אַחַר הַתְּשׁוּבָה מִתְחַדָּשׁ לוֹ רְצוֹן חֲדָשׁ לַעֲבֹד ה' וְהַרְצוֹן

הצדיק בהכנה כל ימיו להפרד מן העוה"ז בקדושה וטהרה

כשנעשה שפל בעיני עצמו הוי סימן לתשובה

לאחר התשובה יחדש רצונו לה' ואח"כ יעשה גדרים ואח"כ ימליך את ה' ב' מידותיו

ציונים ומקורות

מעלמא, ועבדין תיאבותא שלימתא קמי מאריהון, ולא יצטרכון למלה אחרא, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

א. בר"ר נח, ה. ב. כאן בפרשה. ג. על פי איוב ט, כו. ד. 'אבל זכאי חסידי, בכל יומא ויומא מסתכלי בלבייהו כאלו ההוא יומא מסתלקי

נקרא פתרו, ואחר כך 'עשרים שנה', כשנחקק במחין שלו לעבד ה' בסוד חכמה ובינה, שערים נקרא לפום שעורין דלבא, כי זה עשה לו גדרים בדרך זה, וזה בדרך אחר לתקן אשר שחת, ואחר כך בא למדת 'שבע שנים' הם שבע מדות להמליך הבורא יתברך שמו על ידי אהבה ויראה והתפארות ונצוח והודיה והתדבקות:

לא כן הרשעים, על ידי שטח מראות עיניהם ובכל יום הולך וחסר ונכרת נפשו מבוראו יתברך שמו ומרבה לפשע עד שעל פי גדל עוונותיו נעשה כעור מממש באפלה להוסיף חטא על פשע להיות צדיק בעיניו לדמות ברוחו שהוא עובד בוראו, ושוכח העברות שעושה וזוכר מצוות קלות שעושה בלי כוונה, ואדרבה בפניות ומחשבות זרות ומבקש עליהם שכל פנחס. וזה מצינו ונשמע מרשע שמתפאר בזה הלשון: 'ברוך ה' הנחתי טלית ותפלין והתפללתי, גם אמרתי תהלים ומעמדות ולמדתי פרק משניות ונתתי פרוטה לצדקה ומי כמוני צדיק וישר':

וזהו שכתוב בהפטרה (מלכים א א, ה) 'ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך', דהינו שאני מלכות הבורא ואני ממליכו. ויזבח צאן ובקר ומריא וגו' (שם ט), שעל ידי זה מלא לבו בשמחה, מאחר שהוא עובד ה' רשאי לשמח בעולם הזה באכילה ושתייה, ורוחו לא נשברה בקרבו, אדרבה הולך אחר תאותו אשר אצל עין רגל מלשון 'רגל על לשנו' (תהלים טו, ג), דהינו על ידי רוחו הגבוה ומלוי כרסו וגרונו לשונו יחליק לדבר לשון הרע ומטיל דפי ומום

הרשע מחמת גודל עוונותיו נעשה כעור באפלה ומדמה ברוחו שעובד את ה'

ע"י שכור שפלות עצמו מביאה לדביקות בה'

בקדשים לדבר על יראי ה' והן הם ליצני הדור, אמנם ההפך מזה וההתקרבות לעשות רצון ה' כנ"ל הוא על ידי שמשבר רוחו בקרבו ומפיר מקומו הרחוק מאת ה' יתברך, ועל ידי שהוא רחוק מתקרב עצמו ומתדבק בבוראו יתברך שמו:

ותמת שרה בקרית ארבע. איתא (פרקי דר"א פרק ל"ב) שפשוט השטן את שרה שנעקד יצחק בנה וכמעט שנשחט ופרחה נשמתה. וצריך הענין באור, הלא הצדיקים כל רצונם וחייתם לעשות רצון קונם ומוסרים נפשם ומאדם ויוצאי חלציהם בעבור כבודו יתברך שמו, ואיך יתכן לומר על שרה אמנו הצדקת אשר היה אברהם אבינו טפל לה בנביאות שפשוט מעקדת יצחק פרחה נשמתה מחרדה ובהלה בדרך פשוטי בני אדם אשר כל חייתם לגדל זרע ולהרבות הון, ובפרוד הבנים או הממון כמעט ימותו, אמנם לא כן שרה אמנו חלילה לה:

רק נוכל לומר, כי בשמחה מעשה העקדה שעוקד אברהם את יצחק בנה לעולה לה' והבינה בקדשתה שנעשה על ידי זה יחוד גדול וקדוש, והמקום ההוא היה רחוק ממנה ללכת שמה להתדבק עם אב ובנו בקדשת היחוד, לכן על כל פנים מרחוק מסרה נפשה באהבה ובטהרה להפרד מעולם הזה בעת רצון ושעה קדושה כזאת, והקדוש ברוך הוא הסכים על ידה ויצאה נפשה בקדשה בשעה זאת. וזה נרמז 'ותמת שרה בקרית ארבע', רומז מקום הקריה שמתה היה על פי ארבע שהם

אך יתכן ששרה מתה מבשורת העקדה הרי רצון הצדיקים למסור עבוד כבודו ית'

בשמחה מעשה העקדה הבינה שרה גודל היחוד שנעשה ע"כ גם היא מסרה נפשה לה' לעת הזאת

אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת אֲדַנְי שְׁפָהֶם כְּוַנַּת מְסִירַת
נַפְשׁוֹת וְקַבְּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם:

יפה שיחתן של
עבדי אבות
שרומזים בהם
סודות נפלאים

בְּשֵׁם הַרְבִּי יִשְׂרָאֵל בְּעַל שֵׁם נִשְׁמַתּוֹ
בְּגַנְזֵי מְרוֹמִים, בְּפָסוּק (בראשית
כד, מב) 'וְאָבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵינָן, וַיִּפְרֹשׁ
רַשְׁי' הַיּוֹם יִצְאֵתִי וְהַיּוֹם בְּאֵתִי, מִכָּאֵן
שְׁקַפְצָה לּוֹ הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי אַחָא יִפְה
שִׁיחְתָּן שְׁל עַבְדֵי אֲבוֹת מִתּוֹרַתְן שְׁל בְּנִים'
וְכוּ' עֵינָן שָׁמַיִם. הִנֵּה מִפְּסוּק זֶה גּוֹפָא יוֹצֵא
שֵׁם לְקַפִּיצַת הָאָרֶץ וְזֶהוּ פְּרוּשׁוֹ, 'הַיּוֹם
יִצְאֵתִי וְהַיּוֹם בְּאֵתִי מִכָּאֵן שְׁקַפְצָה' פְּרוּשׁ
'מִכָּאֵן' גּוֹפָא מִדְּבָרִים אֵלֶּה שְׁבֻזָּה הַמֶּאֱמָר
וְהַבֵּן. וְזֶהוּ פְּרוּשׁ 'יִפְה שִׁיחְתָּן שְׁל עַבְדֵי
אֲבוֹת', כִּי בְּשִׁיחְתָּן רוֹמְזִים סוּדוֹת
נִפְלְאוֹת עִם יְחוּדִים לְקַפִּיצַת הָאָרֶץ מֵה
שָׂאִין בְּיַד בְּנִים אֲפֵלוּ עַל פִּי תּוֹרַתְן:

נְרַמְזוּ, כִּי בְּוֵדָאֵי כּוֹן יִצְחָק לִיְחִוּד גְּבוּהָ
וְנִשְׂא וְזֶה 'בְּאָר לַחֵי רֵאִי', כִּי בְּאָר נִקְרָאֵת
הַמְּלָכוּת שֶׁהִיא תּוֹרָה שְׁבָעֵל פֶּה בְּאוּר
הַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, 'לַחֵי' הוּא חֵי הָעוֹלָמִים,
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב:

וְגַם נְרַמְזוּ בְּמִלַּת וַיִּצְחָק בָּא 'מִבּוֹא' מְלֵא
גִימַטְרִיא מ"ט שְׁעָרֵי בֵינָה דְּמִנְהָ
דִּינִין מִתְעַרְוּן כִּי שֵׁם עוֹלָמוֹת הַנְּסֻתָּרִים
וְשֵׁם נִקְרָא הַבוּרָא בְּשֵׁם הו"א שֶׁהוּא
נִסְתָּר מֵהַשָּׁגָה, עִם כָּל זֶה 'הוּא יוֹשֵׁב
בְּאָרֶץ הַגְּבֻ' כִּי דְרוּם הוּא הַחֶסֶד, דְּרוּעָא
יְמִינָא, כִּי גַם הַהֶסְתֵּר שְׁמִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ
כְּבִיכּוֹל הוּא מִפְּנֵי כִּי גָבַר חֶסְדּוֹ עַל
בְּרוּאָיו שְׁיִכְלוּ לְסַבְּלוּ לְכֵן מִצְמָצֵם אוּרוֹ
וַיִּמְצִיץ מִבֵּין הַחֶרְכִּים:

אף הצמזום
בעולם הוא
מנוודת החסד
כדי שיוכלו
הברואים
לסבלו

בהפטרָה

וְהַמְּלִיךְ דְּוֵד זְקַן בָּא בְּיָמִים וְגו' (מלכים
א, א, א). הִנֵּה הַצְּדִיק קְדוֹשׁ ה'
מוֹרְנוּ הַרְבֵּי בְּרוּךְ נִכְדֵי הַרְבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּעַל
שֵׁם אָמַר בְּפְרוּשׁ הַפְּתוּב (בראשית כד, א)
'וְאַבְרָהָם זְקַן בָּא בְּיָמִים' עַל פִּי דְאֵיתָא
בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ (ח"א ס). אֵיךְ שְׁפָתוֹב
אַבְרָהָם אַבְרָהָם, מִשֶּׁה מִשֶּׁה, הִינּוּ לְעֵלָא
וְלִתְתָא. פְּרוּשׁ שְׁכָל צְדִיק לְמִטָּה יֵשׁ לוֹ
שֶׁרֶשׁ וּמַחְצָב נִשְׁמַתּוֹ בְּגַנְזֵי מְרוֹמִים וְשֵׁם
הוּא דְבוּק בְּאֵמַת, וּבְדִרְךָ עֲרָאֵי הוּא
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְכָל מַעֲשָׂיו הַקְּדוֹשִׁים
וּדְרָכָיו הַיְשָׁרִים מִמְּשִׁיךְ קְדָשְׁתּוֹ מְשַׁרְשׁ
נִשְׁמַתּוֹ אֲשֶׁר הוּא לְמַעְלָה לְעוֹלָם הַזֶּה.

הצדיק דבוק
במעשיו
ממשך קדושה
לעולם הזה
משורש נשמתו
למעלה

וַיִּצְחָק בָּא מִבּוֹא בְּאָר לַחֵי רֵאִי וְגו'.
בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן אֵיתָאֵי שְׁלֵאֲחַר
הָעֵקְדָה הוֹלִיכוּ הַמְּלָאָכִים אֶת יִצְחָק לְבֵית
הַמְּדַרְשׁ שְׁל שָׁם. וְאֵיתָא (בר"ר ס, יד)
שְׁבַעַת הַזֹּאת שְׁפַגְעָה רַבְּקָה אֶת יִצְחָק
הֵיטָה בִּיאתּוֹ מִדְּרָכּוֹ שְׁהֵלֵךְ לְהִבִּיא אֶת
קְטוּרָה לְאָבִיו לְאִשָּׁה. וְנוֹכַל לְרַמְזוּ בְּפָסוּק
זֶה 'וַיִּצְחָק בָּא מִבּוֹא' כִּי אוֹת ו' הוּא רַק
לְנִקְדַּת חוֹלָם שְׁעָלָיו כְּנוֹדַע. נִשְׂאָר
אוֹתִיּוֹת 'מִבּוֹא', בָּא גִימַטְרִיא ג' עוֹלָה
בְּמִסְפָּר גְּדוֹל ש', וְעִם מ' שְׁבַמְלַת מִבּוֹא
אוֹתִיּוֹת שָׁם, שְׁבָא מִבֵּית הַמְּדַרְשׁ שְׁל שָׁם.
וְגַם הַרְמְזוּ שְׁהֵלֵךְ לְהִבִּיא אֶת קְטוּרָה

רמז בפסוקים
מהיכן בא
יצחק כשפגעה
ברבקה

ציונים ומקורות

תורה לא נתנו אלא ברמיזה' (בר"ר ס, ח).
ו. בראשית כב, יט 'ודברו מלאכי מרומא ית
יצחק ואובלוהי לבי מדרשא דשם רבא והוה תמן
תלת שנין' וכו'.

ה. 'ואבא היום', היום יצאתי והיום באתי מכאן
שקפצה לו הארץ. אמר רבי אחא יפה שיחתן של
עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים שהרי
פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי

ספר
קדושת
לוי

פְּרַשְׁתַּת חַיֵּי שָׂרָה

אשה נקראת
חיה רק כשיש
לה בנים ושרה
זכתה לבן רק
ע"י תפילתה
ומעשיה
הטובים

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה וְכוּ' שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה א. נִרְאָה לִי בְּסִיעֵתָא דְשִׂמְיָא, עַל פִּי דְאִמְרוּ חַז"ל (נדרים סד:) ^ב וּמוֹבָא בְּרִשְׁ"י פְּרַשְׁתַּת וַיֵּצֵא בְּפֶסוּק (בראשית ל, א) 'וְאִם אֵין מִתָּה אָנֹכִי דְכָל אֲשֶׁה שְׂאִין לָהּ בְּנִים קְרוּיָה מִתָּה, רַק כְּשִׂישׁ לָהּ בְּנִים הִיא חַיָּה. וַיְדוּעַ מֵאִמְרַת חַז"ל ^ג שֶׁהַשֵּׁם אָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'צֵא מֵאַצְטַגְיִנוֹת שְׁלֹךְ' כִּי שָׂרִי לֹא תֵלֵד, שָׂרָה תֵלֵד. הָרִי שְׁנִבְרָאת בְּמִזְלָה שְׁלֹא תֵלֵד, רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים זָכְתָה שְׂשִׁיתָנָה מִזְלָה, כְּמֵאִמְרַת חַז"ל (יבמות סד.) 'מִפְּנֵי מָה הָיָה אִמְהוּתֵינוּ עֲקוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְאַוָּה לְתַפְלָתָן שֶׁל צְדִיקִים, הָרִי מִחֲמַת תְּפִלָּתָן וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל שָׂרָה זָכְתָה לְבָן, שְׂבָזָה נִקְרָאת חַי וְלֹא מֵת:

וַזֶּהוּ שְׂאִמְרַת הַכְּתוּב 'שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה', פְּרוּשׁ שֶׁשָׂרָה גְרָמָה חַיִּים לְשָׁנִים שְׁלֹשָׁה, עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וְתַפְלָתָהּ גְרָמָה שְׂשִׁיתָנָה חַיִּים לָהּ, דְּהֵינּוּ שְׂזָכְתָה לְבָן עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁעַל יְדֵי זֶה לֹא נִקְרָאת מֵת רַק חַי, וַזֶּה 'שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה' שֶׁשָׂרָה גְרָמָה חַיִּים לְשָׁנִים שְׁלֹשָׁה כו'. וְהֵבֵן:

שרה נתיבקה
כל ימיה בשם
הוי"ה וממנו
היה חייתה

עוֹד יִבְאָר וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שְׁנָה וְכוּ'. נִרְאָה לִפְּנֵי שְׂכַל יָמֵי חַיֵּי שָׂרָה הִיָּתָה נִדְבָקָת תְּמִיד לְהַשֵּׁם הַיְיָ הַבְּרוּךְ הוּא וּמִמְנָה הִיָּתָה חַיּוּתָהּ וְלֹא מִסְטָרָא וְכוּ' חֵס וְשְׁלוֹם, וַזֶּהוּ 'וַיְהִי', פְּרוּשׁ שְׁחַיֵּי שָׂרָה הָיָה רַק מִ'וַיְהִי', דְּהֵינּוּ מִשֵּׁם הַיְיָ הַבְּרוּךְ הוּא. וְהֵבֵן:

◆ ציונים ומקורות ◆

הכל נשפע לו מהיכלות הסטרא אחרא המבוארים שם בזה"ק. והאדם הוא בעל בחירה אם לקבל השפעתו מהיכלות הסט"א או מהיכלות הקדושה, שמהם נשפעות כל מחשבות טובות וקדושות וכו', כי זה לעומת זה עשה האלוקים. וע"ע שם פ"ז ד"ה והאיך נשבר: 'להתבונן במה שפעל ועשה בחטאיו וכו' וגרם לעקור נשמתו ונפשו האלוקית מחיי החיים ב"ה, והורידה למקום הטומאה והמוות הן היכלות הסטרא אחרא ונעשית בבחינת מרכבה אליהם לקבל מהם שפע וחיות להשפיע לגופו כנ"ל, וזהו שאמרו רז"ל (ברכות יח:) 'רשעים בחייהם קרויים מתים' כלומר שחיהם נמשכים ממקום המוות והטומאה.

א. 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה'. ב. 'אמר רבי יהושע בן לוי, כל אדם שאין לו בנים חשוב כמת, שנאמר 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנוכי'. ג. ראה רש"י בראשית טו, ה: 'ולפי מדרשו אמר לו צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן, אברם אין לו בן אבל אברהם יש לו בן, וכן שרי לא תלד אבל שרה תלד, אני קורא לכם שם אחר וישתנה המזל'. ועיין שבת קנו. בר"ר מד, י. ד. ע"ע תניא אגרת התשובה פ"ו ד"ה ואדרבה: 'עפ"י המבואר מזה"ק פר' פקודי (ח"ב רסג.) שכל שפע וחיות הנשפעת לאדם התחתון בשעה ורגע שעושה הרע בעיני ה', במעשה או בדיבור או בהרהורי עבירה וכו',

יש שפע הנשפע בגבול וקצבה לפי הגברים ויש שפע הדבוק בחי החיים ואינו מוגבל ומשם יונקים רק בני הדבקים בהשיות

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְהוּא בְרָךְ אֶת אַבְרָהָם בְּפֶלֶא. יוֹבֵן בְּזֵה מֵאָמֵר חַז"ל (ב"מ פז.)^ה 'עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה זְקֵנָה'. וְהַעֲנִין הוּא, שֵׁשׁ שָׁנִי בְּחִינּוֹת בְּהַשְׁפָּעָה, יֵשׁ שְׁפַע שֶׁהוּא בְּמִדְרַגַּת מְדִידָה לְפִי הָעוֹלָמוֹת, לְזֵה יִשְׁפַע וְיִשְׁתַּלְּשַׁל חֵק זֶה וְלִהְיוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ חֵק קָצוֹב, וְיֵשׁ שְׁפַע שְׁנֵמֶשֶׁךְ מִהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שְׁלֹא בָּא בְּגָבוֹל, שְׁמַחֲמַת שֶׁהִיא דְּבוּקָה עַד עֲתָה בְּמִקּוֹר הַחַיִּים אֲזִי אֵין חֵק וְקִצְבָּה לְהַמְשִׁכָּה מִהַמְקוֹר. וְהַשְׁפַּע הַשְּׁנִי שֶׁצָּרִיף לְהַמְשִׁיכָה מִהַמְקוֹר אֲשֶׁר אֵין לָהּ גָבוֹל עֲדִין, מִזֵּה אֵין יוֹנְקִים פִּי אִם יִשְׂרָאֵל עִם סִגְלָתוֹ, שְׁבִכְתָּם הַגְּדוֹל שֶׁהֵם דְּבָקִים בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיף שְׁפַע בְּהַשְׁפָּעָה זוֹ, וְאַמּוֹת הָעוֹלָם הַשְׁפָּעָה שְׁלָהֶם הִיא מִהַשְׁפַּע הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁבָּא בְּגָבוֹלִין וּמְדִידָה:

האומות יונקים מושפע המוגבל בכח"א אמת וישאל יונקים מושפע הבא מרצון העליון

וְלָזֶה נֶאֱמַר (בראשית כה, יב-טז) וְיֵאָלֶה תְּלֹדֹת יִשְׁמָעֵאל, שְׁנַיִם עֶשֶׂר נְשִׂאִים לְאֵמֶתֶם, מְלִשׁוֹן אִמְהֵי הַמּוֹדֶדֶת אֵת בְּנֵיהֶ', שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁפַּע שֶׁבָּא בְּגָבוֹל וְקִצְבָּה, אֲכֵן בִּישְׂרָאֵל נֶאֱמַר (במדבר א, ב) 'לְמִשְׁפַּחְתְּם לְבֵית אֲבֹתְם, שְׁיוֹנְקִים מִשְׁפַּע שֶׁבָּא מִרְצוֹן הָעֲלִיוֹן, וְ'אֲבוֹתְם' מְלִשׁוֹן 'לֹא אָבָה יִבְמִי' (דברים כה, ז) שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן רְצוֹן:

וְהַעֲנִין, לְמִשְׁל בְּעַל מְלֹאכָה עֲשֵׂה כְּלִי, וּמִתְחַלָּה קָדָם שֶׁעֲשָׂאָה הַכְּלִי הַזֶּה חֲקוּק וּמְצוּי בְּמַחְשְׁבָתוֹ בְּגוֹן וְאִפֵּן הָעֲשִׂיָה, וְלְכַסּוֹף מוֹצֵיא הַכְּלִי מִכַּח אֶל הַפַּעַל, וְהָרִי הַמַּחְשְׁבָה מוֹרִיד אֵת הַפַּעַלָּה, וְנִקְרָא הַמַּחְשְׁבָה אָב וְהַפַּעַלָּה בֵּן, וּמַחְשְׁבָה עֲצֻמָּה נִמְשָׁךְ מִהַרְצוֹן, וְהַרְצוֹן הוּא אָב לְמַחְשְׁבָה וְהַמַּחְשְׁבָה הִיא אָב לְהַפַּעַלָּה, וְנִקְרָא הַפַּעַלָּה בְּנֵי בָנִים לְגַבֵּי הַרְצוֹן:

הרצון הוא אב ושרש למחשבה והמחשבה אב ושרש לפעולה והפעולה נקראת 'בני בני' של הרצון

כִּף יִשְׂרָאֵל מִמְשִׁיכִין שְׁפַע מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר כִּף מִמְשִׁיכִין שְׁפַע לְגָבוֹלִין וְצִיּוּרִין וּמְצִיּוּרִין הָאֵיף לְהַמְשִׁיכָה, וְאַחַר כִּף מְבִיאִין לְעוֹלָם הַזֶּה וְכִכָּר נִפְרַת בְּפַעַל בְּעוֹלָם, וְלִכֵּן נִקְרָא הַשְׁפַּע בְּנֵי בָנִים וְרְצוֹן נִקְרָא 'זָקֵן' לְגַבֵּי הַשְׁפַּע הַבָּאָה בְּעוֹלָמוֹת. וְזֵה שֶׁאֱמַר הַפְּתוּב (משלי יז, ו) 'עֲטַרַת זְקֵנִים', רְצָה לומר הַשְׁפַּע שֶׁבָּא מִן הַרְצוֹן שֶׁנִּקְרָא 'זָקֵן', כְּשֶׁבָּאָה אֶל הָעוֹלָמוֹת נִקְרָא 'בְּנֵי בָנִים', וְזֵהוּ מִהַזְּקֵנִים נִמְשָׁךְ תּוֹלְדוֹת בְּנֵי בָנִים:

ישראל ממושיכים שפע מהש"ת מהרצון הנקרא לפועל עד שבא לפועל בעולמות שאו נקרא השפע בני בני

וְזֵה דְּבַר הַמְּדַרְשׁ הַנִּזְ"ל 'עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה זְקֵנָה', שֶׁהוּא הַמְשִׁיף שְׁפַע מִמְקוֹר הַחַיִּים מִהַרְצוֹן, וּפְרוּשׁ 'לֹא הָיָה זְקֵנָה' לֹא הָיָה מִי שֶׁיְכוֹל לְהַמְשִׁיף מִהַרְצוֹן שֶׁנִּקְרָא 'זָקֵן', עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְתִקַּן בְּחִינַת הַזְּקֵנָה, שֶׁהִיא כַּחוֹ רַב לְהַמְשִׁיף מִן הַרְצוֹן:

עד אברהם לא היה מי שיכול להמשיך שפע מהרצון הנקרא זקן

ציונים ומקורות

כי הלא היא המודדת וקוצבת קצבה בז"א וכו', וזהו ענין האמה המודדת ונעשה מידה לכל היריעות, ע"י התפשטות בתוכו ונותנת קצבה בו ואומרת מכאן ועד כאן יהיה חכמה, ומכאן ועד כאן יהיה חסד. וע"ע משנת חסידים מס' ניקה פ"א. ח. עטרת זקנים בני בני ותפארת בני בני אבותם.

ה. 'עד אברהם לא היה זקנה, מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם, אתא אברהם בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר 'ואברהם זקן בא בימים'. ו. עיין מהרש"א ח"א סוטה מא: ד"ה כל אדם. ז. עיין עץ חיים שער הנסירה פ"ד: 'ובזה תבין למה אמא עילאה אתקריאת 'מידה',

שם 'סו"ט' הוא בחי' ציור השפע בכלי וגוון ואח"כ כשנמשך לעולם נרמז בשם 'על"ם'

וְלִכְרֹךְ מְצִינוּ בְשֵׁם ע"ב, נִכְתָּב תְּחִלָּה צְרוּף שֵׁם סו"ט, שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל כְּלֵי כַּמְבָאָר בְּכַמָּה דוּכְתִי בְסֵדֶר טְהוֹרוֹת, וְהֵינּוּ כְּשִׁישְׂרָאֵל מִמְּשִׁיכֵינּוּ הַשְּׁפַע וּמְצִירֵינּוּ הָאֵיף לְהֵבִיא הַשְּׁפַע לְעוֹלָם הַזֶּה וּבְאִיזָה גֻּנֵינּוּ, וְאַחַר כֵּן נִכְתָּב שֵׁם עַל"ם, רְצָה לֹאמַר אַחַר זֶה מִמְּשִׁיכֵי אֵל הָעוֹלָם:

השו"ת זוכר לבני' את בחי' הרצון שמשם המשיכו האבות השפע וממשיך להם השפע מן הרצון

וְזֶהוּ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפְלָה"י וְזוֹכְרֵי חֲסֵדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבִנֵי בְנֵיהֶם, דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה מֵהַ זֶה שֶׁתִּקְנֵנוּ לֹאמַר חֲסֵדֵי אָבוֹת, הִיָּה לוֹ לֹאמַר וְזוֹכְרֵי אָבוֹת. וְעוֹד, וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבִנֵיהֶם הִיָּה לוֹ לֹאמַר לְגַבֵּי אָבוֹת. אֲמַנָּם לְעֵנֵינוּ יִתְכַּן הַיֵּטֵב וַיּוֹבֵן שְׁפִיר לְשׁוֹנוֹת הַלֵּלוֹ, רְצָה לֹאמַר שְׁזוֹכְרֵי חֲסֵדֵי הַמְרַמֵּז עַל הַרְצוֹן, שֶׁמִּשָּׁם הִיָּה מִמְּשִׁיכֵינּוּ הָאָבוֹת זֶה הַשְּׁפַע, זוֹכֵר הַבּוֹרָא לְהַשְׁפִּיעַ גַּם לְבִנֵיהֶם מִן הַרְצוֹן, וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבִנֵי בְנֵיהֶם הַשְּׁפַע שְׁנִקְרָא 'בְּנֵי בְנֵיהֶם':

המשיך שפע מן הרצון לעולמות התחתונים וה' ברכו בשפע הכולל הכל

וְזֶהוּ וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמֵים, שְׁאֲבָרָהֶם הַמְּשִׁיךְ מִן הַשְּׁפַע הַנִּמְשָׁךְ מִן הַרְצוֹן, הֵבִיא 'בְּיָמֵים' בְּחֵינֵת זְמַן, דְּהֵינּוּ

לְעוֹלָמוֹת הַתְּחִתּוֹנִים"י. וְזֶהוּ וְהוּא וְהוּא בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּשֵׁפַע זֹאת שֶׁהִיא 'בְּכָל' שְׁכוּלָלֶת הַכֹּל וְאֵין לָהּ קֶצֶבָה כְּלָל"י:

הקב"ה ברך את אברהם בשפע הרצון שאין לה קצבה ואברהם המשיך משם שפע לברך את הכל

וְזֶהוּ כְּנִתְּ הַמְדַרְשׁ (בר"ר נט, ה) וְ'אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הָיָה מְבָרַךְ אֶת הַכֹּל, וְיָמֵי הָיָה מְבָרַךְ אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא' שֶׁהוּא הַרְצוֹן, וּמִשָּׁם בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ שִׁימְשִׁיךְ שְׁפַע מִשָּׁם שֶׁבְּזֶה הַשְּׁפַע יְכוּל לְבָרַךְ אֶת הַכֹּל כִּי אֵין בָּהּ קֶצֶבָה. וְכֵן שְׁעוֹר הָעֵנֵינּוּ, וְהוּא בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל בְּאוֹתוֹ שְׁפַע שֶׁהוּא כּוֹלָלֶת הַכֹּל. וְהֵבֵן:

השערות הם בחי' לבוש לנפש כמו שהבגדים הם לבוש לנף

בְּאַפְּן אַחַר יִבְאָר עוֹד הַגְּמָרָא הַנִּזְכָּר עַד אַבְרָהָם לֹא הָיָה זָקֵנָה (ב"מ פז.). ד'זָקֵן' הוּא שְׁעָרוֹת, וּשְׁעָרוֹת הוּא מְרַמֵּז עַל לְבוּשׁ כַּמְבָאָר בְּכַתְבֵי הָאָר"י וְי"ל"ט. וּבְקִאֲמַת כְּמוֹ שִׁישׁ לְבוּשׁ לְגוּף, דְּהֵינּוּ הַמְּלַבְּוִשִׁים שְׂאָדָם עוֹשֶׂה לְלִבָּשׁ, כֵּן יֵשׁ לְנַפְשׁ רִיחַ וּנְשֻׁמָּה לְבוּשׁ, וְהוּא הַשְּׁעָרוֹת שֶׁבְּאָדָם שֶׁהֵן מְכַסִּין אוֹתוֹ וְהָרֵאשׁ. וְכְמוֹ שְׂאָדָם אֵינוֹ מְרַגֵּישׁ כְּאֵב כְּפִשְׁחוֹתְכֵינּוּ

ציונים ומקורות

ברכאן וכל טיבו'. יד. 'ואברהם זקן וה' ברך את אברהם, אברהם היה מברך את הכל שנאמר (בראשית יב, א) 'ונברכו בך, מי ברך את אברהם הקב"ה מברכו, וה' ברך את אברהם בכל'. טו. עיין עץ חיים שער דרושי אבי"ע פ"א: 'זהם שערות וציפורניים של האדם כנודע כי זה היה לבוש של אדה"ר בתחילה, והנה הם דבוקים בעור האדם ודומין אל הגוף של האדם עצמו, אמנם בהסתלקותן משם נעשה מהם לבוש מאותן השערות ע"ד שעושין מצמר הרחלים ועיזים וכיוצא, ולא עוד אלא שאף גם בהיותן דבוקים בגוף האדם הם דומים למלבוש דמיון הבהמות וחיות ששערותיהן מלבושיהן'. וע"ע פרי עץ חיים שער השבת פ"ה.

ט. עיין זוה"ק ח"א קח: 'דא איהו ברזא דשבעין ותרין שמהן ואילין אינון דנפקי מן 'ויסע' ויבא' ויט', וה"ו יל"י סו"ט על"ם' וכו'. י. עיין כלים פ"ג מ"ד. יא. תפילת שמו"ע. יב. עיין נועם אלימלך פר' אמור ד"ה דבר אל: 'וכבר כתבתי דהעולמות נקראים 'מועדים' לשון זמן ומועד, לפי שאצל העולמות שייך לשון זמן, שהם תחת הזמן'. וע"ע שם פר' בחוקותי ד"ה וזהו אם: 'דהשם יתברך ברוך הוא וברוך שמו אין שייך בו שום זמן, שהוא למעלה מהזמן, אבל העולמות הם תחת הזמן'. יג. עיין זוה"ק ח"א קכט. 'ואברהם זקן, וכדין 'בא בימים', באינון יומין עילאין באינון יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא, 'וה' ברך את אברהם בכל, דמתמן נפקין כל

סֵפֶר
זאת
זְכָרוֹן

פְּרִשְׁתַּי שְׁרָה

מִדּוֹת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא אֵין לָהֶם סוּף, וְכִמּוֹ שֵׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים", כֵּן שְׁמִים הוּא אֵשׁ וּמִים בְּיַחַד, מִתְקַן בְּעוֹלָמוֹת שְׁלֹמֵעֵלָה הַנִּקְרָא תְּבוּנָה'. וְזֶה נִקְרָא שְׁ"י, כִּי שְׁ"י וְי"ש הוּא אֶחָד, כִּי אִם לְמִשְׁלַל פְּנִים כְּנֶגֶד פְּנִים, יִמִּין שָׁל זֶה הוּא שְׁמֵאל שָׁל זֶה, עַל כֵּן כָּאֵן שְׁ"י וְכָאֵן יְיָ, חֲכָמָה וּבִינָה הַכֹּל אֶחָד, שְׁרֵשׁ שְׁלֵהֶם הוּא שְׁכָל עֲלִיּוֹן, כִּי אִם אֶף עַל פִּי"א, בִּינָה מְקַבֵּל מִחֲכָמָה"ב, כִּי עַל יְדֵי חֲכָמָתוֹ מְבִין וְיֹדֵעַ הָאֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמָה שְׁעֵלָה בְּרִצּוֹנוֹ הַפְּשׁוּט"י:

בְּפְרִשְׁתַּי שְׁרָה. כְּתִיב (בראשית כד, א) **וְאֶבְרָהָם זָקֵן וְהוּא בְּרַךְ אֶת אֶבְרָהָם בְּפֶלֶא. דְּהִנֵּה כְּתִיב** (תהלים קלג, ב) **'כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן' כו"א. דְּהִנֵּה כְּתִיב** (משלי ח, כא) **'לְהִנְחִיל אֹהֲבֵי יֵשׁ'. כִּי 'אֲמַת יֵשׁ לֹ רְגָלִים"ב, מִי שְׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ אֲמַת, נוֹחַל עוֹלָמוֹת שָׁל מְעָלָה, הַמְדַרְגָּה הַתְּחַתּוּנָה שְׁלֵהֶם נִקְרָא רְגָלִים"א:**

וְזֶה 'לְעֵשָׂה הַשְּׂמִים בְּתְבוּנָה' (תהלים קלו, ה). שְׂמִים נִקְרָאִים הַמְדּוֹת הַנִּקְרָאִים בְּכִלּוֹתָם בְּשֵׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא, כִּי

ההולך בדרך
אמת נוהל
עולמות של
מעלה

בח' 'שמים'
כוללת כל
המידות והיא
בינה הכלולה
יחד עם חכמה

◆ ציונים ומקורות ◆

עולמות אלו, הם שריין תחות כורסייא תחות עלמא דאתי. וכבר הודעתך פירוש עלמא דאתי, שהיא התבונה בהתלבשותה תוך ז"א, שתמיד הוא משם בא השפע ונמשך תוך הז"א. ט. עיין זוה"ק ח"ג רלט. 'מאן י"ש, חכמה מאין וכו', ובגינה אתמר 'להנחיל אוהבי יש'. י. עיין זוה"ק ח"ג רכט: 'חכמה עלה במחשבה דאיהו בינה, מחשבה והרהור כולא חד, חכמה לא אשתמודע אלא בבינה'. יא. בדפוס פיעטרקוב נוסף כאן: אולי צ"ל 'אף על פי כן'. יב. תיקו"ז מט. יג. עיין לעיל פר' שלח (א) ד"ה וידוע שיש מגדל: 'למ"ד הוא שלושה ווי"ן, הוא חכמה בינה ודעת הנמשך למטה וכו', והם אחד, כי חכמה הוא שכל, וגם בינה כן, וגם דעת, כי הנה חכמה הוא כללית, וממנה נמשך הבינה למה שצריך לעשות, מתבונן ע"י חכמה שבו ויודע האיך לעשות, והנה הבינה הוא מקבל מחכמה, וכשמתבונן בחכמתו מוליד דעת האיך להתנהג במה שהוא רוצה, וכיון שהם דבר אחד, נמשך מהרצון שרוצה להתנהג מזה בא, נכלל באות אחת והוא למ"ד.

א. 'כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מידותיו'. ב. עיין שבת קד. וברש"י שם ד"ה אמת. וע"ע ילקו"ש בראשית ג. ג. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ב ערך רגלים: 'רגלים וכן רגלים הכל הוא במלכות, והיא נקראת רגלים בסוד הבחינה התחתונה המתלבשת תוך הקליפה'. ד. עיין זוה"ק ח"ג יא: 'יהו"ה רחמי וכו', ודא תפארת ישראל. וע"ע ח"א לא. 'שמים דא תפארת'. ה. זוה"ק ח"ג שם. ו. חגיגה יב. וע"ע זוה"ק ח"ג רנז. 'עמודא דאמצעיתא כליל תרווייהו, ובגין דא אתקרי שמים, כליל אש ומים, אש דגבורה, ומים דחסד'. וע"ע להלן פר' בלק (ב) ד"ה והנה שמים: 'והנה 'שמים' נקרא על שם 'אש ומים' הוא רחמים, ודין ממוזג ורחמים יותר, כי ע"כ מים שהוא חסד הוא בפירוש במלת שמים, משא"כ אש אין בה כ"א השי"ן לבד ולא האל"ף'. ז. עיין זוה"ק ח"ב רצ: ח. עיין פרי עץ חיים שער העמידה פ"ז: 'והנה הם סוד 'להנחיל אוהבי יש', כי ש"י עולמות הם בבינה, וכולם מתחלקים בז"א. וז"ש בווהר (ח"ב קסו), כי ש"י

המחזיק עצמו
ל'אין' זוכה
ומוצא חכמה
העלונה
שנאכדה
בחטא אדה"ר

וְהִנֵּה פְתִיב (איוב כח, ב) **'וְהַחֲכָמָה מְאִין תִּמְצָא'**, וְזֶה יֵשׁ מְאִין יי. וְכֵן מִי שֶׁהוּא 'אִין' מְשִׁיג חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה^{טו}, עַל כֵּן נִקְרָא לְשׁוֹן 'מְצִיאָה', שֶׁבֶּא בְּהַסַּח הַדַּעַת^{טז}, שֶׁמְחִזֵּיק עֲצָמוֹ לְאִין. וְהִגֵּם שְׂוֹדָעִים אָנוּ מְאֹד שֶׁרְצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא לְהִטִּיב לֹא לְפִי הַמַּעֲשִׂים, אֶף עַל פִּי כֵן נִקְרָא מְצִיאָה, כִּי כָּל הַנְּשֻׁמוֹת נִכְלְלוּ בְּאֲדָם הָרֵאשׁוֹן^{טז}, וְעַל יְדֵי חֲטָאוֹ נִאָּכְדָה מִמֶּנּוּ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְזֶה הִיא זִהְרָא עֲלָאָה^{יז}, כֵּן יֵשׁ לוֹמֵר עַל כֵּן נִקְרָא מְצִיאָה, שֶׁמוֹצֵא מַה שֶׁאָבֵד:

וְזֶה 'לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵש', הִיא חֲכָמָה הַבֵּא מְאִין, כִּי אוֹהֵב נִקְרָא הָעוֹבֵד מְאִהְבָה^{יח}, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ עַל כָּל פְּנִים לְהִיּוֹת לוֹ יְרָאָה שְׁלֵא תִּמְוֹשׁ מִמֶּנּוּ רְגַעִי,

האדם צריך
להשתדל תמיד
ביראה וה'
יתברך לפעמים
נוטל היראה
ונותן אהבה

כִּי אִם בְּעֵת שְׂוֹצָה הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, נוֹתֵן אֶהְבָּה, וְלוֹקַח בְּרַגַע הִירָאָה מִהָאָדָם כְּדֵי שְׂיִהְיֶה הָאָדָם יָכוֹל לְעַבֵּד אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. וְזֶה 'אֲגַבְרִי חֲמַרָא לְדַרְדְּקֵי כִּי הֵיכָא דְלִימְרוּ מִיֵּלִי' (סנהדרין לח.). 'דַּרְדְּקֵי' נִקְרָא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא שָׁפֵל בְּעֵינָי עֲצָמוֹ וּמְחִזֵּיק עֲצָמוֹ לְדַרְדְּקֵי, בְּשִׁבִיל שֶׁמְשִׁיג רוּמָמוֹת אֶל וְיִוֹדַע הָאִיךְ רְאוּי לְעַבֵּד אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שֶׁמְטִיב כָּל כֶּף לְהַנְחִיב בְּאֵמֶת לְאִין, וְגֵרוּעַ מְאִין. וְהִנֵּה מִחֲמַת יְרָאָה הִיָּה קֶשֶׁה לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרְאוּי כְּרַצוֹנוֹ הַטּוֹב בְּחֻשָּׁק וּבְשִׁמְחָה גְדוֹלָה כְּרְאוּי וּבְהִתְלַהֲבוּת, נוֹתֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָאֶהְבָּה גְדוֹלָה לְאָדָם, וְאֶהְבָּה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשׁוֹרָה, עוֹבֵד בְּחֻשָּׁק רַב. וְזֶה 'אֲגַבְרִי חֲמַרָא לְדַרְדְּקֵי'

◆ ציונים ומקורות ◆

שער הפסוקים פר' בראשית ד"ה ונבאר ענין הנשמות אשר היו כולם כלולים באדם. ועיין חמדת ימים שבת קודש פ"ט: 'ועיקר הצדיקים הוא לתקן פגם אדם הראשון, כי אדה"ר כלל כל הנשמות, כולם חטאו וכולם צריך שיתקנו. והנה הצדיקים המתדבקים בו יתברך בסוד מחשבתם, מתקנים המחשבה העליונה שבה פגם אדם הראשון'. יח. עיין זוה"ק ח"א לו: 'כיון דיידעו ואתפקחו למנדע ביש, כדין ידעו כי ערומים הם, דאבדו זהרא עילאה דהוה חפי עלייהו ואסתלק מנייהו'. יט. עיין דרשות הר"ן הדרוש החמישי: 'חלק העובד מאהבה, כי החפץ במצוות בתכלית החפץ, יגיע לאהוב השם יתברך, והאזהב המצוות אוהב הש"י באמת וכו', הנה אמרו שמי שאוהב המצוות ומשים אותם תמיד על לבו הוא אוהב הש"י, ולפיכך עובד מאהבה'. כ. ע"ע לעיל פר' ראה ד"ה ועל פרשת יראה: 'דהנה שמעתי מהרב המגיד מראוונא זלה"ה כי צריך להיות להאדם יראה לא פחות בכל זמן שלא יחטא, ובשעת העובדא בשעת התפילה ושבתים וכיוצא בזה צריך להיות נוסף האהבה, והנה

יד. עיין זוה"ק ח"ג רנו: 'הדא הוא דכתיב, 'להנחיל אוהבי יש', כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין, ודא חכמה עילאה'. טו. עיין להלן פר' בשלח ד"ה פירוש על פסוק וידעת היום, ועיין זכרון זאת פר' כי תשא ד"ה כתיב והחכמה מאין תמצא: 'ועוד י"ל כפי מה ששמעתי דהנה שמעתי מהרב המגיד מראוונא ז"ל 'אין' מי שהוא כאין בדעתו יכול לעשות מזל טוב לישראל, והנה בני חיי ומזוני תלויים במזל, דהנה מי שהוא כאין משיג 'חכמה ובינה ודעת' כי הכל בא מחכמה כי הכל אחד על ידי החכמה מבין דבר מתוך דבר, וגם שכתוב נמי בינה 'והחכמה מאין תמצא, ואיזה מקום בינה' מי שמחזיק עצמו בחושבו עניני עצמו מחזיק עצמו כאין'. וע"ע נועם אלימלך פר' בא ד"ה והנה הצדיק: 'והיו"ד הוא חכמה, וצריך הצדיק להקטין ולהכניע עצמו בעת קבלתו, כמו שכתוב (איוב כח, יב) 'והחכמה מאין תמצא, פירוש מי שהוא בעיניו כ'אין', הצדיק הזה תמצא חכמה, לקבל משם השפעה'. טז. ראה סנהדרין צו. 'שלושה באין בהיסח הדעת, אלו הן משיח מציאה ועקרב'. יז. עיין

היא האהבה, יין המשמח, פי היכא דלימרו מלה/כא:

והנה פרשנו שגם באהבה צריך להיות לאדם בתוכה ממילא בושה, כמו וְהַחֲחִיזוּ רְצוּא וְשׁוֹב (יחזקאל א, יד) מגדל הבושה, ונותן השם יתברך יותר אהבה, ומתבישים יותר, ועל כן נקרא חסיד מי שמתודה בתפלה, פי בתוך

בערך אהבה צריך להיות יראה ובושה מגודל האהבה וזה כח"י חסיד

האהבה והדבקות חושב שפלותו ובשתו. וזה חסיד, חסד היא אהבה, ובתוך, היראה מרמז ביו"ד, שמתוך האהבה משיגים ביותר רוממות אל ברגע ומתיראים, וזה היא היו"ד היא חכמה, מפני העלמה מרמז ביו"ד, וכן יו"ד ראשי תבות יראה, וזה 'להנחיל אהבי יש':

ציונים ומקורות

בארבעה ארחין וכו', שוי גרמיה בהדי חסידים, דכתיב (תהלים פו, ב) 'שמרה נפשי כי חסיד אני', בגין דאצטריך ליה לבר נש דלא לשואה גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט חטאוי לעלמין, לאו הכי, אלא כד יפרט חטאוי, כדין איהו 'חסיד' דאתי לקבלא תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה בטינופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק בימינא עילאה דאיהי פשוטה לקבלא ליה. וע"ע קב הישר פר' וארא פכ"ז: וע"י ויודוי חטאיו נקרא חסיד כי הוא מודה על פשעיו וחטאיו ומתחרט ומקבל תשובה שלא להיות עוד נמשך אחר דרכים מקולקלים שהם באים מצד השמאל כי אם לדבק בימינא עילאה דאיהו אקרי חסד'. כד. עיין אורחות צדיקים שער הבושה: 'חסיד נקרא על שם הבושה, כי 'חסיד' לשון 'לבן' הוא, כי תרגומה של 'חסידה' (ויקרא יא, יט) הוא 'חוריתא', וכן 'ולא עתה פניו יחוררו' (ישעיה כט, כב), ותרגומה של 'חרפה' (בראשית לו, יד) הוא 'חיסודא'. וע"ע כתבי הרמ"ע מפאנו מאמר יונת אלם בהקדמה. כה. זוה"ק ח"ג רסב: 'וברחימותא דמלכא תליא חסד, ועל דא אקרי (ישעיה מא, ח), 'אברהם אוהבי', ובגין דרחים ליה יתיר אסגי חסד בעלמא'. ועיין תיקו"ז: כו. עיין זוה"ק ח"ג קכב: 'ותרין אתון אתערין ליה לבר נש לתורה ולמצוה, י' יראה, ודא איהי על רישיה דבר נש, ומינה ייעול דחילו ללבא דבר נש למדחל מקודשא בריך הוא, ולנטרא גרמיה דלא יעבור על פיקודין דלא תעשה'. כז. עיין זוה"ק ח"ב קכג. יו"ד דהיא חכמה כולא אסתים ביו"ד, דאיהי סתימא מכל סטרוי'.

אמר עוד, יראה צריך האדם בעצמו להשיג, והאהבה צריך לבוא מה' יתברך, כי פשוט נראה כן, כי מה האדם פחות שבפחות לומר למלך אני אוהב אותך ולנשק את המלך, כי אם לירא מפניו מוטל על הכל, מכל שכן למלך מלכי המלכים הקב"ה, כי הש"י ברחמיו לוקח מהאדם היראה ונותן לו אהבה בעת שראוי לזה. כא. ע"ע להלן פר' כי תשא ד"ה והנה כתיב כי מרדכי: "דרור" י"ל האהבה, לשון ציפור דרור, חירות שאין לו עול, כן אהבה מסיר מאדם מעט היראה הגדול הגורם מורא מלשבח את הבורא ב"ה ביראה. וע"ע להלן ליקוטים (א) ד"ה עוד פסוק אחר: 'והנה האדם שיש לו בושה גדולה מרוממות אל ומשפלות אדם, והש"י נותן אהבה גדולה ללבו של אדם, ועל כל פשעים תכסה אהבה' (משלי י, יב) אפילו שנ"ל פשע לשבח את הבורא ב"ה בחשק מפני הבושה לפניו, כיון שנותן הש"י האהבה הגדולה משבחים ומפארים ומעריצים' כו'. כב. עיין אור תורה פר' האזינו ד"ה במדרש: 'הנה ידוע כי עבודת הבורא המוטל על האדם הנה הוא בב' אופנים באהבה וביראה, והנה מצינו גם במלאכים ב' מידות הללו שנאמר 'והחיות רצוא ושוב' כמו שפי' רש"י ז"ל 'רצוא' שהם רצים להתקרב ולראות את השכינה אשר למעלה מראשיהם, ומחמת היראה הם שבים ומתחבאים. ויש לומר כי 'רצוא ושוב' רומזים אל ב' מידות אהבה ויראה, כי מילה 'רצוא' הוא אהבה, ו'שוב' היא יראה 'בוש' ממנו. והיוצא מזה שצריך האדם לעבוד עבודת הבורא בשלימות דהיינו יראה ואהבה'. כג. עיין זוה"ק ח"ג קצה. 'דוד מלכא שוי גרמיה

ספר
זְכָרוֹן
זאת

פְּרִשְׁתַּי שָׁרָה

בְּפְרִשְׁתַּי שָׁרָה עַל פְּסוּק (בראשית כד, א) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים כּו'.

דְּהֵנָּה אֵיתָא בְּמַתְנִיתִין (שבת קלז:), רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר תּוֹלִין אֶת הַמְשַׁמְרֵת בְּיוֹם טוֹב וְנוֹתְנִין לְתַלוּיָהּ בְּשַׁבָּת, וְחַכְמִים אֹמְרִים אֵין תּוֹלִין אֶת הַמְשַׁמְרֵת בְּיוֹם טוֹב וְאֵין כּו' א:

יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּעֻזְרָת אֵל יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה שְׁמוֹ, דְּהֵנָּה כְּתִיב (תהלים קלט, טז) יָמִים יִצְרוּ כּו' ב, דְּהֵנָּה כְּתִיב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, הֵנָּה הַתּוֹרָה נִקְרְאת 'אוֹר' כְּדָכְתִּיב (משלי ו, כג) 'הַתּוֹרָה אוֹר, נִרְאֶה לְפָרֵשׁ בְּדַרְךְ הַזֶּה נִמְי הַפְּסוּק הַנַּ"ל וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר'

האדם צריך להיות הולך מחיל אל חיל ועיקר העבודה היא אהבה

כו'. דְּהֵנָּה הָאָדָם צָרִיף לְהִיּוֹת הוֹלֵף מִחֵיל אֶל חֵיל, וְלִית פּוֹלְחָנָא קָמִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֱלָא רְחִימוּ' (זוה"ק ח"ב נה:):

וּבַאֲמַת בְּלֹא יִרְאָה גַם הָאֱהָבָה אֵינָה כְּרִאוּי, וְכִמוּ שְׁפִרְשְׁנוּי 'בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ' (ויקרא טז, ג), כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, עַל כֵּן הָאֱהָבָה נִקְרְאת 'אַהֲרֹן הַכֹּהֵן', וְהֵנָּה הִירְאָה נִקְרְאת 'זֹאת' כִּמוּ שְׁכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר רֵאשׁוֹנֵי עַל שְׁהִיא נוֹקְבָא, כִּי אֵינָה עֲדִין עֶקֶר הָעֲבָדוֹת, כִּי לִית פּוֹלְחָנָא קָמִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֱלָא רְחִימוּ, כִּי אִם מִהִירְאָה נּוֹתֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְאָדָם אֱהָבָה:

בלא יראה, האהבה אינו כראוי, ומהיראה נתן הקב"ה האהבה

◆ ציונים ומקורות ◆

אורייתא כולא שמא קדישא היא, דלית לך מילה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא. וע"ע רמב"ן בהקדמה לפירוש התורה. ה. עיין זוה"ק ח"ג רצז: 'זאת דא שכינתא'. וע"ע תיקו"ז עז. 'יראת ה' דא שכינתא מלכות קדישא'. וע"ע זוה"ק ח"ג נו: ו. זאת זכרון פר' חוקת (ג) ד"ה והנה היראה: 'היראה הוא נרגש ונראה, כי הוא צריך שלא לחטוא בעולם, על כן נקראת 'זאת', ובשביל שעדיין אין העיקר מדרגת רצון הבורא, שלא ברא כי אם לכבודו ולקילוסו, לזה צריך אהבה, כי אם מי שיש לו יראת שמים נותן הבורא ב"ה לו אהבה, על כן היראה היא נוקבא, כי צריך לאהבה'. וע"ע שם פר' תז"מ ד"ה וזה י"ל אשה. ז. עיין אורח לחיים פר' עקב ד"ה ועתה ישראל: 'כבר כתבתי בשם הרב הקדוש בוצינא קדישא מו' דוב בער וללה"ה וכו', שהאדם אין צריך לראות רק

א. רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת ביום טוב ונותנין לתלויה בשבת, וחכמים אומרים אין תולין את המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת, אבל נותנין לתלויה ביום טוב. ב. גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יוצרו ולו אחד בהם'. ג. זאת זכרון ליקוטים (א) ד"ה וזה המקרה: 'על ידי היראה עולים, כמו שכתוב 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', כי 'זאת' נקרא יראה, וכן 'בזאת' הוא היראה יבוא 'אהרן' היא אהבה כמו שהיה 'אהרן אהב את הבריות' כו' (אבות פ"א מ"ב), וכן נקרא 'חסיד' כידוע 'איש חסידך' (דברים לג, ח), והנה כל התורה היא שמוותיו ית', ו'אהרן' אותם האותיות הם השם של האהבה והחסידות, וזה 'בזאת יבוא אהרן' האהבה והדבקות, 'אל הקודש' מי שמתקדש ופורש עצמו מאהבות גרועות. ד. עיין זוה"ק ח"ב פז. 'תנינן,

הקב"ה ברא
הכל כדי שבני
יקלו אותו
וע"ז יושעו
מאויביהם
ויתרבה כבוד
שמים

עיקר מה
שברא הקב"ה
לכבודו הם
ישראל

כשנותן הקב"ה
אהבה ומשבח
להש"ת יכול
לבוא לגאווה
לכן מאיר ה'
עיניו שישו
רוממות ה'
וע"ז יבוא
להכנעה

כי בִּירְאָה אֵינוֹ יְכוּל לַעֲבֹד אֶת הַבּוֹרָא וְלַהּוֹדוֹת וְלַהֲלֹלוֹ, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שְׁאִיתָא (אבות פ"ו מ"ב) 'כָּל מַה שְּׁבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בָרָא אֱלֹא לְכַבּוּדוֹ' וְאִיתָא בְּמָקוֹם אַחֲרָיִת 'לְקַלוֹסוּ', וְהַפֵּל אַחַד, כִּי עַל יְדֵי הַקְלוֹס נּוֹשְׁעִים מֵאוֹיְבֵינוֹ מִמִּילָא נִתְרַבָּה כְּבוֹד שְׁמַיִם, וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים יח, ד) 'מִהֲלֵל אֶקְרָא ה' וּמִן אִיבֵי אוֹשְׁעֵי', וְזֶה הוּא כְּבוֹד שְׁמַיִם: וְכֵן מַה שְּׁבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא הַעֲקָר הַפֵּל יִשְׂרָאֵל הֵם, וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב (בראשית א, כז) 'וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם' וְיִשְׂרָאֵל קְרוּאִים 'אָדָם' יִי, וְיִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחְשְׁבָהּ. עַל כֵּן אִיתָא 'כָּל מַה שְּׁבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא שְׁפִיזָר. הֵגַם שְׁפָתִיב גַּם כֵּן (שם ב, ז) 'וַיִּצַר אֶת הָאָדָם' כו"ג, זֶה קָאֵי אַגוּף, כִּי הֲלֹא פְתִיב אַחַר כֶּף 'וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשִׁמַת חַיִּים':

וְהִנֵּה עַל יְדֵי הִירְאָה אֵינָם יְכוּלִים לְשַׁבַּח וּלְפָאֵר לְהִיוֹצֵר יִתְבַּרְךָ, אִם לֹא שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן אֶהְבְּתוֹ לְהָאָדָם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים לוֹ יִתְבַּרְךָ,"

כִּי אִם שְׁלֹא תִבְא גְאֻוָּה לְהָאָדָם, כִּי גַם זֶה הוּא גְדֻלוֹת, כִּי אִם שְׁהָאָדָם הוּא מְכַרְח לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבַּרְךָ מִפְּנֵי אֶהְבְּתוֹ שְׁבוּעַר בְּלֵב הָאָדָם, וְאַחַר כֶּף כְּשִׁפּוּסָק אוֹתָהּ תִּבְעֶרָה שְׁלֹא תִבְא גְאֻוָּה מַה עוֹשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבַּרְךָ, בְּעוֹד בְּלֵב הָאָדָם הָאֶהְבָּה מְאִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵינֵי שְׁכַל הָאָדָם לְהַשִּׁיג מְרוֹמְמוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ וּמְחַכְמָתוֹ שְׁאִין לָהּ שְׁעוֹר, כֵּן לְאָדָם הַכְּנַעַה וּבוֹשָׁה מִלְּפָנָיו יִתְבַּרְךָ וּמְכִיר שְׁעִבּוֹדָתוֹ כְּאִין, וְאִין חֲשׁוֹב כְּנִרְאָה לְפִי מַה הָרְאוּי לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ וּלְפִי חֲסָדָיו וְטוֹבוֹתָיו יִתְבַּרְךָ:

וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ וְהַחִיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב' (יחזקאל א, יד), מֵאֶהְבָּה וְהִירְאָה שְׁפָא אַחַר כֶּף מִהַשְׁגָּתוֹ יִתְבַּרְךָ מְרוֹמְמוֹתוֹ מְעַט כְּנִ"ל, נִמְשָׁף מְזָה אַחַר כֶּף בּוֹשָׁה וְיִרְאָה וְהַכְּנַעַה לְאָדָם מִלְּפָנָיו יִתְבַּרְךָ, וְהִיא עֵלְיוֹנָה בְּמַעֲלָה יוֹתֵר מִהִירְאָה שְׁהִיָּה לְהָאָדָם בְּרִאשׁוֹנָה שְׁעַל כֵּן נוֹתֵן לוֹ הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא הָאֶהְבָּה כְּנִ"ל, וְהִירְאָה הַשְּׁנִיָּה הַנִּ"ל הִיא הַעֲלִיּוֹנָה בְּמַעֲלָה יוֹתֵר,

◆ ציונים ומקורות ◆

דרך בקשה, רק דרך שבה, בדמיון אם יצטרך לבקש רפואה, יודה וישבח להש"י שהוא רופא חולים ותיעשה בקשתו ממילא בלי קטרוג וכו', וזהו שאמר 'מהולל אקרא ה' אקרא להש"י דרך הילול ולא דרך בקשה, ותיכף 'ומאויבי אוושע'. יא. עיין יבמות סא. 'ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם' (יחזקאל לה, לא) 'אתם' קרויין 'אדם' ואין העובדי כוכבים קרויין 'אדם'. יב. בר"ר א, ד: 'האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להיבראות'. יג. 'וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה'. יד. ע"ע זאת זכרון ליקוטים (א) ד"ה עוד פסוק אחר המקרה: 'והנה האדם שיש לו בושה

שיהא לו בחי' יראה בשלימות, ואז ממילא בא לו בחי' אהבה, כי בחי' יראה נקרא 'אשה יראת ה' (משלי לא, ל), ומידת אהבה בחי' דבר, ו'דרכו של איש לחזור אחר אשה' (קידושין ב:), ודפח"ח. ח. ע"ע זאת זכרון פר' חיי שרה ד"ה וזה להנחיל, פר' כי תשא ד"ה והנה כתיב כי מרדכי. ט. ראה מדרש תהלים יט: 'למנצח מזמור לדוד השמים מספרים כבוד אל', זהו שאמר הכתוב (משלי טז, ד) 'כל פעל ה' למענהו' לקילוסו, שנאמר (תהלים קמו, ז) 'ענו לה' בתודה'. י. עיין בני יששכר מאמרי חודש כסליו טבת מאמר ד אות קלט: 'שקיבלנו בפסוק 'מהולל אקרא ה' ומן אויבי אוושע', כי המשכיל לא יצטרך לבקש בקשתו מאת הש"י

היראה שאחר
האהבה גדולה
יותר מהיראה
הראשונה וע"ז
זוכה לאהבה
עליונה יותר
ושוב יראה
עליונה וכן
ממשך לאן
שיעור

כמו כן בא אחר כך לאדם על ידי זה אהבה יותר עליונה, לפי ערך והשגה יותר להשיג רוממותו להתבייש מלפניו יתברך להכניע ולירא מפניו כנ"ל, והיא עוד במעלה יותר מהיראה השנייה, ואחר כך אהבה עליונה יותר מהשנייה וכן השגה כנ"ל יותר עד אין שעור הפל כנ"ל בפעם ראשונה:

פי כל מה שבא לאדם אהבה גדולה יותר והיא נקראת גדלות, וזה לעמת זה יש גאונה שהיא גרועה, שלא תמשך להאדם בהפסק התלהבות, שלא תשאיר במקומה הגדלות של הסטרא אחרא היא הגאונה הגרועה, ואינה מועילה השגה הראשונה מרוממותו יתברך הנ"ל, פי הגאונה הגרועה הנ"ל של עולם יותר עליון מהשגתו הנ"ל, הגם שכל הקדשה למעלה וכל הסטרא אחרא היא למטה, אף על פי כן צריכים להכניע הסטרא אחרא בהקדשה עליונה מלעמטה, או על כל פנים בלעמטה, פי מלכותו בכל משלה' (תהלים קג, יט), על כן צריך השגה עליונה יותר, וחקמה עליונה גורם

כשבא לאהבה עליונה צריך השגה גדולה יותר להביאו להכניעה ואח"כ צריך אהבה גדולה יותר שיוכל לשבח לה'

הכניעה יותר ויראה יותר. ואחר כך אהבה יותר, דוק פי האהבה הראשונה לא היתה מועלת, כיון שבא ממנה השגה ובושה מלפניו צריך תבערה יותר והתלהבות יותר שלא יוכל להתאפק מלשבחו יתברך:

והנה היראה נקראת לילה וערב, והאהבה בקר, וכמו שכתוב (בראשית יט, כז) 'וישכם אברהם בבקר' כדאיתא בזהר"ט, 'ויהי ערב ויהי בקר יום אחד' הוא מהתורה שנקראת אור":

והנה בכל יום אפשר לאדם להיות לו כמה ימים כנ"ל בכל אהבה ויראה, וזה יש לפרש 'ימי שנותינו בהם' כו' (תהלים צ, י"ח), פי 'שנה' גימטריא 'ספירה' וגם לשון 'שנה' נראה שצריך לומר 'שנוי', בכל ספירה יש שנוי לטובה מספירה שתחתיה, והשבעה מדות שנוזכר בספר ראשון כמה פעמים נקראים 'שבע שנים', ובאדם שאינו הגון כל כך נקראים 'שבעים', פי במי שהוא בדבקות יותר הוא באחדות יותר ונקרא 'שבע שנים'

היראה והאהבה הם מהתורה

בכל יום אפשר להיות לאדם שבעים מדרגות באהבה ויראה וכשהוא בדבקות הוא באחדות יותר ונקרא 'שבע שנים'

◆ **ציונים ומקורות** ◆

ח"ב לח: 'בוקר כמה דאת אמר (בראשית יט, כז) 'וישכם אברהם בבוקר', דהוא מידתו ממש. וע"ע ח"א רג. ח"ב קיט: תיקו"ז סז. 'ודא בוקר דאברהם, ההוא דאתמר ביה 'וישכם אברהם בבוקר' ואיהו חסד דיליה'. יז. ראה לעיל ד"ה י"ל בעזרת. יח. 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה ורהבם עמל ואוון כי גז חיש ונעופה'. יט. עיין זו"ח מה. וע"ע מגלה עמוקות פר' שמות ד"ה וילך איש, עמק המלך שער שעשועי המלך פ"ה ועוד. כ. זאת זכרון פר' חיי שרה ד"ה וזה י"ל ויהיו, פר' ויצא ד"ה ויאמר יעקב, פר' שלח (ב) ד"ה וחברון שבע שנים, ועוד.

גדולה מרוממות אל ומשפלות אדם, והש"י נותן אהבה גדולה ללבו של אדם ועל כל פשעים תכסה אהבה' (משלי י, יב), אפילו שנראה לו פשע לשבח את הבורא ב"ה בחשק מפני הבושה לפניו, כיון שנותן הש"י האהבה הגדולה משבחים ומפארים ומעריצים כו'. טו. עיין תיקו"ז קח: קטז: וע"ע פרדס רימונים שער אבי"ע פ"ז. וע"ע דגל מחנה אפרים פר' לך ד"ה ויש להבין ולהסביר: 'שעל ידי עבודה לשמה ממליכים הקדוש ברוך הוא ושכינתיה בכל העולמות, וגורם התגלות אלהותו ומלכותו בכל משלה, ונכנעים כל הקליפות תחת יד הקדושה'. טז. עיין זוה"ק

סֵפֶר
דְּבָרַי
אֱמֶת

פרשת חיי שרה

הבקשה לטובה ולברכה' שע"י עבודתנו לעורך מו"ן יבוא תיכף היחוד והשפעת מ"ד

לפסוק ויהיו חיי שרה כו' (בראשית כג, א)^א. דאיתא (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד)^ב בואו ונחזיק טיבותא לרישא דכרע ב'מודים'. דפרשנו 'לטובה ולברכה'^ג, ד'טוב' מקרי משפיע', על פן יוסף הצדיק שהיה 'כלכלי' וכן נח בתבה צדיק נקרא 'טוב'. ו'טובה' נקרא מה שאנו מעוררין מין נוקבין ומעוררים תענוג לפניו יתברך נקרא 'טובה'. ו'לברכה', כי טוב וראוי תכף שאנו עובדים את הבורא ברוך הוא בתורה ותפלה וקלוסו לעורר למעלה מין נוקבין, לבוא תכף מין דוכרין יחודו יתברך והשפעת אורו רב, וזה 'ולברכה': ומי שמתנהג פן, תכף באמרו 'המחזיר שכינתו לציון' מעורר מין נוקבין למעלה על כל פנים מה שהוא למעלה שרש ציון' שאנו מעוררים גם עתה למעלה ברוחניות. וכמו ששמעתי מפה קדוש הרב מניקל שפורג ז"ל בקהלת קדוש שינאווי על מוסף יום שבת זה וראש חודש כו' נעשה ונקריב' כו', הלא עבר יום בטל קרבנו',

ב'המחזיר שכינתו לציון' פועלים העלאת מו"ן למעלה ועי"ו בא אור גדול מלמעלה והראש מוכרח להתכופף מפחד השכינה

אמר הוא דקאי על השרש שמעוררים למעלה גם עתה. וזה כשפועלים בעזרת אל ברוך הוא למעלה ב'המחזיר שכינתו לציון', בא אור גדול למטה, מעין 'מורא גדול' (דברים כו, ח) זו גלוי שכינה"ח, מכרח הראש לכפף מפני פחדו יתברך, וזה 'טיבותא לרישא' כשהוא פן:

וזה ויהיו חיי שרה', פי ויהיו גם למפרע הוא ויהיו"ט, פי עקר חיות הוא הדבקות בו יתברך שהוא חי החיים 'חיי שרה', היה להם הויה שחזר תכף למטה מין דוכרין במין נוקבין שלה, וזה ויהיו':

על ידי זה פעלה גם המשכת בני חיי ומזוני תמיד. וזה 'מאה שנה', 'מאה' ברכות על ידי 'שנה' [שהוא] לשון כפול, כמו 'השנות החלום' (בראשית מא, לב), 'עבר וישנה' (יומא פו:), שפעלה יחוד והשפעה מתתא לעלא ומעלא לתתא. וכמו שפרשנו על 'או יחזק במעוזי יעשה שלום' כו' (ישעיה כז, ה), פרוש מתתא

'חיי שרה' הם הדבקות והעלאת מו"ן שלה שנמשך בהם מיין דכרין

'מאה שנה' רומז להמשכת מאה ברכות עי"י כפל היחוד מלמטה למעלה ומלמעלה למטה

ציונים ומקורות

יוסף שנאמר (בראשית מז, יב) 'ויכלכל יוסף'. ועיין זוה"ק ח"ג שב. 'יוסף ידע ליה לקודשא בריך הוא מיגו ההיא אספקלריא דאיקרי כל' ואיקרי 'יסוד' ואיקרי 'צדיק' ועל דא איקרי יוסף 'כלכל' דכתיב 'ויכלכל יוסף' וכתוב (משלי י, כה) 'וצדיק יסוד עולם'. ו. עיין פרי עץ חיים שער העמידה פ"ב. ז. ברכות כו. ח. הגדה של פסח. ט. ראה פני דוד פר' חיי שרה אות א: 'תיבת ויהיו' נקראת ביושר וגם למפרע ויהיו'. י. 'או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי'.

א. ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה'. ב. 'א"ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמיה'. ג. תפילת מוסף דר"ח. ד. עיין זוה"ק ח"ג קי: וע"ע שערי אורה שער ב: 'וענין שנקרא 'צדיק' הוא טוד השפע שמשפיע כל טוב וברכה וכו', כענין שנאמר (תהלים לו, כא) 'וצדיק חונן ונותן' וכו'. ודע כי המידה הזאת נקראת בכל התורה 'טוב', וסימן 'אמרו צדיק כי טוב' (ישעיה ג, ט). ה. ויק"ר ט, א: 'וכלכל' (מלכים א ה, יא) זה

לְעֵלָא מְעַשְׂיָה לְמַעְלָה וּמַעְלָא לְתַתָּא
 לְעַשְׂיָה, עַל פֶּן קָדָם יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם וְאַחַר
 כֵּן שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה כו"א. וְזֶה שְׁנָה:
 יַעֲשִׂיָם שְׁנָה הוּא חַיִּי, כִּי חֲכָמָה וּבִינָה
 נִקְרָא שָׂכָל, וְכָל דְּבַר שְׂבָקֵדְשָׁה
 כְּלוּל מֵעֲשָׂרָה^{יב}, נִקְרָא עֲשָׂרִים^{יג}, כִּי
 חֲכָמָה תְּחִיָּה (קהלת ז, יב) וּבִינָה נִקְרָא
 עֵץ חַיִּים הוּא (משלי ג, יח):

^{יב} 'עשרים שנה'
 רומזו להמשכת
 חיי

יַשְׁבַּע שָׁנִים הוּא כְּנִי, כִּי דַעַת הוּא כְּנִים טו,^י
 וְדַעַת כּוֹלֵל חֶסֶד וּגְבוּרָה טו, כִּי דַעַת
 לְשׁוֹן יַדְעָתוֹ (בראשית יח, יט) וּלְשׁוֹן פֶּתַח
 וְדִין כְּמוֹ יַדְעַע בְּהֶם כו' (שופטים ח, טז) טו.
 וְזֶה שֶׁרֶשׁ וְרֵאשׁוֹן לְשִׁבַע מִדּוֹת^{טז} אֲשֶׁר
 כְּתִיב (דברי הימים א כט, יא) 'לֶךְ ה' הַגְדֹּלָה
 וְהַגְּבוּרָה כו"כ, וְעַל פִּי רַב מוֹצְאִים
 חֶסְרוֹנוֹת בְּהַמְדּוֹת כ"א, עַל פֶּן נִקְרָא שָׁנִים,

^י 'שבע שנים'
 הם המידות
 שכללותם הוא
 הדעת שהוא
 כח"י 'בני'

◆ ציונים ומקורות ◆

ותלד' כו". טז. עיין זוה"ק ח"ג רצא. וע"ע עץ
 חיים שער תיקון הנוק' פ"ג: דע כי הדעת כולל
 ב' עטרין והם חסד וגבורה. יז. 'כי ידעתי
 למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו
 ושמרו דרך ה' לעשות צדקה' וגו'. וברש"י: "כי
 ידעתי, לשון חיבה, כמו 'מודע לאישה' (רות
 ב, א). יח. 'ויודע בהם את אנשי סוכות'.
 וברש"י: 'תרגם יונתן 'ותבר בהון'. יט. ע"ע
 תניא ח"א פ"ג ד"ה והדעת: 'הדעת הוא קיום
 המידות וחיותן, והוא כולל חסד וגבורה, פי'
 אהבה וענפיה ויראה וענפיה'. וע"ע שם ד"ה
 ושאר: 'ושאר המידות כולן הן ענפי היראה
 והאהבה ותולדותיהן'. כ. 'לך ה' הגדולה
 והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים
 ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש'.
 ועיין תיקו"ז פד. 'שבע ספירן דשבח דוד בהון
 לקודשא בריך הוא הדא הוא, דכתיב 'לך ה'
 הגדולה והגבורה' וגומר'. וע"ע זוה"ק ח"ב רעו:
 כא. ע"ע זכרון זאת פר' חיי שרה ד"ה כתיב
 למעלה: 'ועיקר החסרונות בהמידות, שקשה
 לתקן כולם כראוי לגמרי כל זמן שהוא חי, והם
 שבע מידות, א' שלא יהא לו שום אהבה אחרת
 זולתו לו יתברך, וכן שלא ישנא כלל חוץ ממה
 שהוא נגד רצונו יתברך, ושלא יהא לו שום
 נדנוד התפארות מעט, ושלא ירצה לנצח כלל
 זולתי לשמים, ויותר מזה לא יקפיד כלל אם
 ינוצח, וכן יודה על האמת בכל לגמרי ויודה על
 הכל, וכן שלא יעשה לו שום נדנוד תענוג כי
 אם להתענג על ה'. וכן שלא יחשוב שום ענין
 כבוד וחשיבות וכו'. וזה 'ושבע שנים' לשון 'אם
 יהיה חטאיכם כשנים'.

יא. ע"ע זאת זכרון פר' מטות מסעי ד"ה פי' על
 פסוק מה: 'והנה העולם שהקדוש ברוך הוא
 משפיע על ידו וכו', נקרא גם כן 'שלום', כי
 עושה שלום בין קודשא בריך הוא לכנסת
 ישראל וכו', וזה כתיב 'או יחזק במעוזי יעשה
 שלום לי שלום יעשה לי'. ומה שכתב תרין
 'שלומות', כי הצדיק מעלה המיין נוקבין,
 המעשים טובים והתפילות ותשוקות של ישראל
 לה' יתברך, ועושה בזה שלום בין קודשא בריך
 הוא ובין כנסת ישראל, כי עושה אחדות מתתא
 לעילא, ואחר כך ממשיך כל מיני שפע מעילא
 לתתא. ועל כן כתיב קודם 'יעשה שלום לי',
 ואחר כך 'שלום יעשה'. כי מתחילה מביא
 השפע מעולם העשיה לעילא, ועושה שלום
 בזה, על כן כתיב 'יעשה שלום לי', ואחר כך
 מוריד שפע לעולם העשיה, על כן כתיב 'שלום
 יעשה לי', כי בכל מקום הוא הבורא ברוך הוא.
 יב. עיין תיקו"ז פד. 'לית ספירה דלא אתכלילת
 בעשר, כל חדא בממשלה דילה'. יג. שער
 מאמרי רשב"י פר' חיי שרה: 'שם בדרף קכ"ג ע"א
 שורה א' וז"ל 'תא חזי רזא דמילה מאי שנא
 בכולהו דאמר שנה שנה' כו', הענין הוא וכו',
 ואבא ואמא הם נקראים 'עשרים שנה' כי כל
 אחד מהם כלול מ'י' ספירות שבו הרי עשרים
 בין שניהם, וז"א ונוקבא שהם בחינת שבעה
 קצוות הם נקראים 'שבע שנים'. יד. ראה
 תיקו"ז פט. 'ותרוייהו חיים, חכמה דכתיב
 'החכמה תחיה בעליה', אמא עילאה 'עץ חיים
 היא למחזיקים בה'. טו. עיין זכרון זאת פר' כי
 תשא ד"ה והנה איתא דהעולם: 'ומדעת [בנין]
 וכמו שכתוב (בראשית ד, א) 'והאדם ידע כו'

כְּמוֹ 'אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים' כּו'
(ישעיה א, יח) כב:

'שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה' כְּפֶשׁוּטוֹ, 'שָׁנֵי' לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, רוּחָנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, כִּי יֵשׁ בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוּנֵי רוּחָנִיּוֹת, 'תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים מְעֻשִׂים טוֹבִים'כג, וְתִלְמִידִים הַנִּקְרָאִים בְּנִיםכד, וְחַיִּים לְנַפְשׁ וּמְזוּנֵי לְנַפְשׁ הוּא תּוֹרָה וְדִבְקוּתכה, וְ'שָׂרָה' הוּא כְּפֶשׁוּטוֹ. וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ עַל בְּעַל תְּשׁוּבָהכז, דִּי לְמַבִּין:

יש בחי' בני חיי ומזוני גם ברוחניות

וַיִּקָּם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם הָאָרֶץ כּו'
(בראשית כג, ז) כז. לְשׁוֹן 'וַיִּקָּם', הֲלֹא [לא] כְּתִיב שִׁיִּשָּׁב, וְלָמָּה לִּי אִם יֹשֵׁב קָדָםכח. פְּשׁוּט יֵשׁ לְפָרֵשׁ דֵּהתּוֹרָה אֲשֶׁמְעִינָן כְּבוֹדוֹ, הֵגֵם שֶׁהַצָּרִף לָהֶם הַכְרִיחוֹ לֵישֵׁב אוֹתוֹ בְּכָבוֹד, וְכִמוֹ 'וְתִמְנַע הִיָּתָה פִּילְגָשׁ' (בראשית לו, יב) כט:

בני חת כיבוד את אברהם והושיבוהו אף שהוא היה צריך להם

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ עוֹד, דֵּהנָה פְּרֻשָׁנוּ עַל 'וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיִּלָּךְ אֶל דָּתָן וְאַבְיָרָם' כּו' (במדבר טז, כה) ל מְשַׁמַּע שֶׁכָּבַד הָיָה אֶצְלָם, וּמָה 'וַיִּלְכּוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל', הֲלֹא הָיָה כָּבַד אֶצְלָם. וְכִמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ עַל 'וַיִּלָּךְ חֲרָנָה' (בראשית כח, י) לא:

וּפְרֻשָׁנוּ דֵּהנָה מֹשֶׁה רַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם לְכַאוֹרָה זְלִזְל בְּכָבוֹד תּוֹרָתוֹ מָה שֶׁהִלָּךְ אֶל הָרִשְׁעִים הַלְלוּ, וְהוּא כְּמוֹ חֲלוּל הַשֵּׁם חַס וְשָׁלוֹם, וְהָאֶמֶת הוּא אֵינוֹ כֵּן, אֲדַרְבָּה זֶה הוּא קְדוּשׁ ה' שֶׁהִיָּה עֲנִיו וְלֹא הִחְזִיק בְּמַחְלָקֵת לב. וּבְאֶמֶת הָיָה רַק רַבִּי וְנָבִיא, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (זבחים קב.) לג 'בִּקְשׁ מֹשֶׁה מַלְכוּת וְלֹא נָתַן לוֹ'. וְהֵגֵם שֶׁכְּתִיב (דברים לג, ה) 'וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מֶלֶךְ לֵד, זֶה 'בְּהִתְאַסֵּף יַחַד' כּו', כִּי אִזְ אֵין צָרִיף

מש"ר לא היה מלך שאינו יכול למחול על כבודו ולכן הלך לדתן ואבירים והיה בזה קידוש ה'

◆ צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת ◆

ומה היה לוטן הוא היה אחד מן השלטונים, שנאמר (בראשית לו, כט) 'אלוף לוטן', וכתוב 'ואחות לוטן תמנע ותמנע היתה פילגש' וגו', אמרה הואיל ואיני כדאי להנשא לו לאשה אהא לו לשפחה'. ל. 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירים וילכו אחריו זקני ישראל'. לא. ראה חולין צא: 'דכתיב 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה', וכתוב 'ויפגע במקום'. וברש"י: 'כתיב 'וילך חרנה' דמשמע דמטא לחרן, והדר כתיב 'ויפגע במקום' דהיינו בית אל, דאכתי לא מטא לחרן'. לב. ראה רש"י במדבר טז, יב: 'מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום'. לג. 'ביקש משה מלכות ולא נתנו לו דכתיב (שמות ג, ה) 'אל תקרב הלום' ואין 'הלום' אלא מלכות' וכו'. לד. 'ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל'. וראה שמו"ר ב, ו: 'אעפ"כ זכה משה לשתיהן, כהונה ששימש בו' ימי המילואים, מלכות דכתיב 'ויהי בישורון מלך'.

כב. 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו'. כג. רש"י בראשית ה, ט. כד. עיין ספרי ואתחנן לד: 'לבניך' (דברים ה, ז), אלו תלמידך, וכן אתה מוצא בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים'. כה. ע"ע זאת זכרון פר' חיי שרה ד"ה וזה י"ל ואברהם: 'צריך בני חיי ומזוני לנפש ולגוף וכו', ו'חיי' השפע אהבה ויראה ושכל טוב ודבקות נועם אור עליון, כי הקב"ה חי העולמים ומחיה הכל בדבקותו, ו'מזוני' לנפש, לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו'. כו. עיין זכרון זאת פר' חיי שרה ד"ה וזה י"ל ויהיו. כז. 'ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת'. כח. עיין אור החיים במדבר טז, כה: 'צריך לדעת טעם אומרו 'ויקם', ואם להודיע שהיה יושב, מה יצא לנו מהודעה זו'. כט. ראה בר"ר פב, יד: 'תני ר' שמעון בן יוחאי, למה לי לדרוש ולומר 'ותמנע היתה פילגש לאליפז', להודיע שבחו של ביתו של אברהם אבינו, עד היכן היו המלכויות ושלטונים רוצים להדבק בו,

ספר
אוהב
ישראל

פרשת חיי שרה

מותר תענוג
ושעשוע
השי"ת ממועשי
הצדיקים עלה
ברצונו לברוא
העולמות

וְאֶבְרָהָם זָמַן וְגו' וְה' בָּרַךְ וְגו' א. הִנֵּה כְּתִיב (בראשית ב, ד) 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי 'בְּהַבְרָאָם' אֵלֶּא בְּאֶבְרָהָם' (זוה"ק ח"א פו:).² הִנֵּה כְּשֶׁעָלָה בְּרָצוֹן הָאֲחֻדוֹת הַפְּשׁוּט לְהַאֲצִיל וְלִבְרֹא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, לֹא הָיָה חֵס וְשָׁלוֹם מְכָרַח לְזֶה לִבְרֹא הָעוֹלָמוֹת, חֲלִילָה וְחֲלִילָה מְלַהֲעֵלוֹת עַל מַחְשַׁבְתָּנוּ זֹאת וְכִיּוֹצֵא, פִּי כְּבָר הוּא 'אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלַךְ בְּטָרֵם כָּל יְצִיר נִבְרָא', רַק מִגְדֹּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׂוּעִים שֶׁעָלוּ לְפָנָיו יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ כְּכִיכּוֹל מִמַּעֲשֵׂי הַצְּדִיקִים הַעֲתִידִין לִהְיוֹת בְּעוֹלָם, אֲשֶׁר עַל יָדָם יִתְגַּדֵּל וְיִתְפָּרֵס אֱלֹהוֹתוֹ וְקִדְשֵׁת שְׁמוֹ הַנִּכְבָּד הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם, וְיִפְרִי וְיִדְעוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד פִּי הוּא לְבַדּוֹ הַבּוֹרָא אֶת הַכֹּל וּמַחֲיָה אֶת כֻּלָּם וְאֵין בְּלָתוֹ, וּמִבְּלַעֲדֵי שֶׁפָּעוּ וְחִיּוּתוֹ וְטוֹבוֹ וְחֶסֶדוֹ הַשׁוֹפֵעַ בְּכָל עֵת וְרָגַע עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְאֲשֶׁר בָּהֶם אִז כְּאֶפֶס וְאֵין נִחְשָׁבוּ, וְיִתְוַדַּע לְכָל חֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל וְטוֹבוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרְאוֹתָיו, וּמִגְדֹּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׂוּעִים שֶׁרָאָה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ וְהִסְתַּפֵּל וְהִבִּין בְּמַעֲשֵׂי הַצְּדִיקִים שֶׁעֲתִידִין לִבּוֹא לְעוֹלָם, אִז עָלָה בְּרָצוֹנוֹ הָאֲחֻדוֹת

הַפְּשׁוּט הָאֲמִתִּי הַקְּדוּם לְהַאֲצִיל וְלִבְרֹא אֶת הָעוֹלָמוֹת:

וְהִנֵּה כְּתִיב (תהלים פט, ג) 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה', הִינּוּ כְּשֶׁהִסְתַּפֵּל וְהִבִּין כְּכִיכּוֹל הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא שֶׁיְהִיָּה אֶבְרָהָם אֲבִינוּ בְּעוֹלָם, שֶׁכָּל יְמֵי חַיָּיו יַעֲשֶׂה טוֹב וְחֶסֶד לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם, וְיִפְרֵס וְיִוְדִיעַ לְכָל הָעוֹלָם אֶת חֶסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ וּגְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ, וְלִגְדֹל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׂוּעִים שֶׁעָלָה לְפָנָיו יִתְבַּרְךְ אִז כְּכִיכּוֹל בְּרָצוֹנוֹ הַקְּדוּם מִהַחֶסֶד לְאֶבְרָהָם, הַאֲצִיל עוֹלָם הַחֶסֶד. וּבַחֲיִנָּה זֹו נִקְרָא חֶסֶדָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא,³ כִּי 'עֵתִיק' הוּא מְלִשׁוֹן 'וְיַעֲתִיק מִשָּׁם' (בראשית יב, ח), הִינּוּ עַל יְדֵי הַשְּׁעִשׂוּעִים שֶׁעָלוּ לְפָנָיו יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ כְּכִיכּוֹל מִהַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶבְרָהָם בְּעוֹלָם, כְּכִיכּוֹל הָעֵתִיק מְאוּרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית, וְהַנִּיחַ מְקוֹם בְּרָכָה לְהַאֲצִיל עוֹלָם הַחֶסֶד וְלִהְיוֹת פֶּשֶׁט בְּכָל ז' יוֹמִין עַל־אֵין קְדִישִׁין ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית:

וְזֶהוּ 'וְאֶבְרָהָם זָקַן' הִינּוּ חֶסֶדָא דְעֵתִיקָא כְּכִיכּוֹל, שֶׁהוּא נִקְרָא 'אֶבְרָהָם זָקַן',

ע"י תענוג
ושעשוע
השי"ת
מהחסדים
שיעשה
אברהם, האציל
השי"ת עולם
החסד

מידת החסד
מתפשט בכל
הז' מידות

ציונים ומקורות

א. 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברכ את אברהם בכל'. ב. 'אל קוב"ה לעלמא מה לך דאת מתמוטט, אל ריבוננו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי יסודא על מה דאתקיים, אל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די ירחים לי, מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תיקרי

אברהם זקן בא בימים וה' ברכ את אברהם בכל'. ב. 'אל קוב"ה לעלמא מה לך דאת מתמוטט, אל ריבוננו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי יסודא על מה דאתקיים, אל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די ירחים לי, מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תיקרי

בָּא בַּיָּמִים בְּזוֹ יוֹמִין עֲלָאִין קַדִּישִׁין ז' יָמֵי בְּרֵאשִׁית (הַגַּם שְׁפָל מִדָּה מֵהַז' מִדּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת נֶאֱצְלוּ גַם בֶּן מִמְעָשֵׁי הַצְּדִיקִים שִׁיָּהִיו לְעֵתִיד בְּעוֹלָם, כְּמוֹ מִדַּת הַפֶּחַד וְהַגְּבוּרָה נֶאֱצְלָה מִשְׁעֲשׂוּעֵי מַעֲשֵׂי יִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וּמִדַּת הָאֱמֶת וְהַרְחָמִים נֶאֱצְלָה מִשְׁעֲשׂוּעֵי מַעֲשֵׂי יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, עִם כָּל זֶה לֹאֲשֶׁר 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה' מִתְּפִשֵׁט מִדַּת הַחֶסֶד בְּכָל ז' יוֹמִין עֲלָאִין קַדִּישִׁין לְהַתְּנַהֵג הַכֹּל בְּחֶסֶד, בְּפֶרֶט בְּחֶסְדֵי עֲתִיקָא קַדִּישָׁא כְּבִיכּוֹל סְתִימָא דְכָלְא):

נוֹקְבִין, וְלִהְיוֹתֶיךָ וְלִהְיוֹתֶיךָ וְלִהְיוֹתֶיךָ לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְלִהְיוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא וְתַתָּא כָּל חֲדוּ וְכָל טִיבוּ וְכָל נְהוּרִין עֲלָאִין וּבּוֹצִינִין קַדִּישִׁין, וְלִהְיוֹתֶיךָ כָּל מִינֵי בְּרָכוֹת וְטוֹבוֹת וְכָל מִינֵי חֲסָדִים וְרַחֲמִים לְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל וּבְפֶרֶט, כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן אֲמֵן. וְהַמְשָׁכִיל יִבִּין כָּל זֶה:

וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לְחַי רֵאִי וְגוֹי"ח
עַד סוּף הָעֲנָנִין. יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּרָךְ
 רְמִזוּ וְהוּא, דְּהִנֵּה כָּל הָעֲבָדוֹת שְׁלֵ
 הַצְּדִיקִים אֵינּוּ רַק שְׂיָבוֹא מִזֶּה תַעֲנוּג
 לְהַבּוֹרָא כָּל הָעוֹלָמִים בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ
 שְׁמוֹ, שִׁישְׁמַח בְּעוֹלָמוֹ וְיִהְיֶה לוֹ תַעֲנוּג
 גָּדוֹל וְשְׁעֲשׂוּעִים מְכֹל הַנְּבִרָאִים, וְעַל יְדֵי
 זֶה רְצוֹן הַצְּדִיק הוּא וְתִשְׁוֹקְתוּ תְּמִיד
 שִׁיָּהִי לְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שְׁפַע בְּרָכוֹת וְכָל
 טוֹב, וְלֹא יִהְיֶה לְהַכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵן בְּכָלֵל
 הֵן בְּפֶרֶט שׁוּם אֵיזָה צֶעַר וְחֶסְרוֹן אֵיזָה
 דְּבַר טוֹב חֶסֶד וְשְׁלוֹם, מְכַמָּה טְעָמִים, א'

רצונם של הצדיקים מאהבתם להש"ת ולישראל שיהיה לכנס"י כל טוב בכלל ובפרט

ה' ברוך עם מידת החסד את נשמות ישראל שיעלו מעשיהם הטובים לפני ה' ויומשכו כל הברכות

וְיָה"ו הוּא וּבֵית דִּינּוֹ, 'בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם' הֵינּוּ עִם מִדַּת הַחֶסֶד, 'בְּכָל', 'בְּכָל' עוֹלָה נ"ב כְּמִסְפַּר שֵׁם הַקְּדוּשׁ ב"ן שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָה, רְצָה לוֹמַר שְׁבַרְךָ עִם הַחֶסֶד הַגָּדוֹל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָה, לְהַעֲלוֹת מַעֲשִׂיהֶם הַטוֹבִים לְפָנָיו יְתַבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בְּסוּד מִיַּיִן

◆ **ציונים ומקורות** ◆

העולמות היה במידת חסד כמאמר הכתוב 'עולם חסד יבנה', ולכן אברהם אבינו שנתדבק במידת חסד הוא כולל בתוכו את כל האבות ואיהו יומא דאזיל עם כולי יומין וכו', וזהו פירוש הכתוב 'יומם' פירוש עם כל הימים 'יצוה ה' חסדו', שהשם יתברך מצוה למידת החסד להלוך עם כל הימים כדי לכלול הגבורות בהחסדים'. ו. עיין ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה: 'אמר רבי אלעזר, כל מקום שנאמר 'וה'', הוא ובית דינו'. ז. עיין שלה"ק מס' פסחים מצה שמורה אות רכב: 'ונודע כי לשם הוי"ה ד' מילואין נגד ד' אותיות הכוללים ד' עולמות אבי"ע, אצילות בריאה יצירה עשיה וכו', יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה עולה ב"ן, שם של ב"ן במלכות, כי מלכות מקנת בעולם העשיה'. ח. ויצחק בא מבוא באר לחי רואי והוא יושב בארץ הנגב.

החסד עד שהמשיך מידת 'ורב חסד' שהוא עתיק יומין על שם 'ימי קדם' בעולם'. ה. עיין זוה"ק ח"ג קצא: 'וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן' (שמות יג, כא) וכו', מאן דאזיל קמייהו, סבא עילאה מאריה דביתא, ההוא דאומי ליה קודשא בריך הוא, ומנו אברהם, דכתיב (תהלים מב, ט) 'יומם יצוה ה' חסדו', וכתיב (ירמיה לג, כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה', יומא דכל יומין כלילן ביה, יומא דשאר יומין איהו, שאר כל יומין ודאי, ועל דא איקרי 'יומם' ולא יום'. וע"ע ליקוטי תורה פר' לך לך ד"ה לך לך: 'החסד נקרא יומא דכולא, משום דאזיל עם כולהו יומין'. וע"ע מאור ושמש רמזי יום א' של סוכות ד"ה ואברהם זקן: 'והנה אברהם אבינו ע"ה וכו', הוא היה הראשון שהזריח אור אלהותו יתברך בעולם על ידי שניתדבק במידת חסד וכו'. והנה התגלות בנין

מחמת שהוא מצות עשה לאהב את כל אחד ואחד מישראל, ועוד שאהבת ישראל נקשרת עם אהבת השם יתברך ושניהם הם אחד, כי מי שאוהב את השם יתברך אוהב גם כן את ישראל עצמו, כמו שכתוב בתורה הקדושה (ויקרא יט, יח) 'ואהבת לרעך כמוך' 'ואהבת את ה' אלהיך' (דברים ו, ה). ואנשי כנסת הגדולה סמכו את שני האהבות הנ"ל ברוח קדשם, 'הבוחר בעמו ישראל באהבה' 'ב'אהבה' גימטריא 'אחד', ותכף אחריו 'שמע ישראל כו' אחד' שהוא אחדות ואהבת השם יתברך י"א:

ופותח עולם השמחה והחדוה, בא מזה תענוג גדול להשם יתברך שהוא שש ושמח עם עולמו ועם כל ברואיו, ובזה נעשה יחוד אהבת השם יתברך עם אהבת ישראל. וזה שכתוב בזהר הקדוש י"א שאותיות 'אח' מן 'אחד' מצטרפות עם 'שמ' מן 'שמע' ונעשה הצרוף 'אשמח'. וזה בא מחמת שהצדיק מיוחד ומקשר שני האהבות על ידי שפותח עולם השמחה והחדוה ומביא תענוג גדול להשם יתברך. נמצא שהצדיק הוא מקשר תמיד בעולם השמחה, מפני שרצונו בכל עת להשפיע כל טוב לכל זרע ישראל:

והצדיק מיוחד ומקשר השני אהבות הנ"ל זו לזו, מפני שכל מגמתו וקפצו ורצונו אינו אלא לשמח הבורא ברוך הוא וברוך שמו ולעשות נחת רוח ליוצרו, והצדיק יודע שכביכול 'בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג, ט), ועל ידי זה שממשיך שפע כל טוב לכל זרע ישראל

והנה ידוע ד'באר' נקרא הכנסת ישראל שהם כמעין הנובע, הינו שעל ידי נשמות ישראל נמשך שפע רב ומימי החסדים לכל העולמות, והם הצנורות של כל ההשפעות. ועל דרך זה נאמר (תהלים מב, ח) 'תהום אל תהום קורא לקול צנוריה', רצה לומר שעל ידי ישראל

ע"י שממשיך הצדיק לישראל כל טוב, מיוחד אהבת ה' וישראל ומביא שמחה ותענוג להש"ת

ע"י נשמות ישראל נמשך השפע והחיות מהשגחת הש"ת לכל העולמות

◆ ציונים ומקורות ◆

ט. עיין יערות דבש ח"א דרוש ב: 'ראו כמה טוב החיבור ואהבת ישראל, כי האוהב לחבירו ישים ללבו, לא מצידו, רק להיותו עבד ה' בן אל חי, ואני מחוייב לאהוב ה' בתכלית האהבה, ואיך לא אאהב בנו ועבדו נאמן ביתו, אשר ידעתי כי הוא משגיח בטובתו וחפץ חסד להטיב עימו, הלא מגדר אוהב לאהוב כל אשר בשם אוהב יקרא, אף כי לאנשי ביתו חסים בצל קורתו, ואם כן אהבת ישראל, שורשו מאהבת ה' אשר זהו חלקנו ומנת כוסנו'. וע"ע נועם אלימלך פר' וארא ד"ה ויש לומר זהו כוונת רש"י: 'רק זה היה מחמת גודל אהבת ישראל, וזה מורה על גודל אהבת הבורא יתברך שמו'. י. ברכת אהבת עולם דתפילת שחרית. יא. עיין שלה"ק שער האותיות אות ב' בריות: 'כתיב 'ואהבת את ה'

אלהיך', וכתיב 'ואהבת לרעך כמוך', הנה מחוברים אלו שתי אהבות ומתייחדים על ידי אחדותו יתברך, כי כן אנו מסיימין 'הבוחר בעמו ישראל באהבה' ו'אוהב עמו ישראל', ואומרים פסוק היחוד ואחר כך אהבת השם יתברך 'ואהבת את ה' אלהיך'. יב. ח"ג רלו: 'אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, כל מאן דמייחד יחודא דא בכל יומא, חדוה זמינא ליה מלעילא, מרזא דאתוון אילין, ש"מ מהאי סיטרא, א"ח מהאי סיטרא וכו', וסימן אשמח, דכתיב (תהלים קד, לד) 'אנוכי אשמח ביהוה' ממש, דא יחודא קדישא, ושפיר איהו, והכי הוא בספרא דחנוך, דאמר כי האי גוונא, דמאן דמייחד יחודא דא בכל יומא, חדוה זמינא ליה מלעילא'. יג. זוה"ק ח"ג קנ. 'באר' דא כנסת ישראל.

ספר
בת עין

פרשת חיי שרה

וַיְהִיּוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאַחַד שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים וְגו'. וְנִרְאָה לְבָאֵר עַל דְּרָךְ הַמּוֹסֵר. הִנֵּה יְדוּעַ מֵאַמֵּר חַז"ל אֲשֶׁר קָרַב בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִיטָה בְּשִׁבִיל הִרְאָה שְׁנִקְרָאת 'רֵאשִׁית' כְּמֵאמֵר הַכְּתוּב (בראשית א, א) ² 'בְּרֵאשִׁית' 'בְּשִׁבִיל' 'רֵאָה' וְכו'. עַל כֵּן צָרִיף הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַגִּיעַ לְמִדָּה זוֹ הַנִּכּוֹנָה בְּחֵינַת הִרְאָה, כְּדֵי לְהִשְׁלִים רְצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא:

האדם צריך להשתדל להגיע ליראה כדי להשלים רצון הבורא בבריאה

וְהַעֲצָה הַיְעוּצָה לָזֶה שְׁנוּכַל לְהַשִּׁיג בְּחֵינָה זוֹ, הוּא עַל יְדֵי שִׁיסְתַּכַּל הָאָדָם תָּמִיד בְּכָל עֲנִינָיו וּבְכָל עֲנִינָיו הָעוֹלָם הַזֶּה אֵיךְ בְּכֻלָּם הוּא רַק חֲסָדֵי ה' יִתְבַּרַךְ, הוּא הַמְּחִיָּה אוֹתָם בְּכָל עֵת וְרָגַע, וְחֵינָיו מְסוּרִים בְּיָדוֹ בְּכָל נְשִׁימָה וְנִשְׁמָה, וְכֵמֵאמֵר הַכְּתוּב (תהלים קנ, ו) 'כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה', רָצָה לוֹמַר כֹּל נְשִׁימָה וְנִשְׁמָה

ישגי בחינת היראה בהסתכלותו בחיות ה' בכל הנברא

מֵרֵאָה גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ הַמְּחִיָּה בְּכָל עֵת וְרָגַע וְאֵלְמָלָא יוֹסֵר רוּחַ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ אֶפְלוּ רָגַע אַחַת אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְכו', עַל כֵּן מִמִּילָא הַנְּשִׁימָה הִיא בְּעֲצָמָה מְהֻלָּלָת לֵה' וּמְשִׁבַּחַת וּמְסַפְּרַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן בְּכָל הַנְּמַצָּאִים וְהַנְּבְרָאִים לִית אַתֵּר פְּנוּי מְנִיָּה מִן חַיּוֹתוֹ וְכַחוֹ הַמְּהִיָּה אוֹתָם, כְּמֵאמֵר הַכְּתוּב (נחמיה ט, ו) 'וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּל־כֵּלִים' רָצָה לוֹמַר 'מְחִיָּה' לְשׁוֹן הוּא, שְׁמִחָה תָּמִיד בְּכָל רָגַע". וְכֵשֶׁמְסַתַּכַּל כֵּן בְּכָל מְלֵי לְרֵאוֹת חֲסָדֵי ה' הַמְּחִיָּה אוֹתָם כִּנ"ל, בְּנִדְאֵי יִפְלַע לְיוֹ אֵימָה וּפְחָד וּבּוֹשָׁה וְהַכְּנָעָה וְעֲנוּוָה מִפְּנֵי ה' יִתְבַּרַךְ וְרוֹמְמוֹתוֹ:

וַיֵּאמְרוּ בְּאֵמוּנָה שְׁלָמָה שְׁבָכָל מְלֵי הוּא רַק חֲסָדֵי ה' וְרַחֲמֵי הַמְּרַבִּים, וְאֶפְלוּ בְּרֵאוֹתוֹ שְׁבָאִים עָלָיו דִּינָיִם

כשיאמין שהכל מהבורא ואפילו צרותיו, יתהפך עליו מדין לרחמים

ציונים ומקורות

ואמר בלשון חיים כי כאשר אם יחסר החיות מן החי רגע ישוב מת, כן אם יסיר הבורא השגחתו שהוא חיות העולם ממנו רגע אחת נשוב מתים שהוא ההעדר. וע"ע פרדס רימונים שער סדר עמידתן פ"ח: 'זוהו' ואתה מחיה את כולם' וכו', כי מאחר שהוא היה אותם והמציאם מן האין, יוכרח שיושפעו ממנו ושואבים כולם ממנו חיותו, ואחר שהוא מחיה אותם נמצאו שהוא ממציאם ומהוים בכל עת ובכל רגע ובכל שעה. והנה מהוה ומחיה הכל ענין אחד להם. ובענין הזה יובן 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית', שהוא שפע השופע להחיותם ולהעמידם ולהציבם בצביונם, ואם ח"ו יעלה על הדעת הסתלקות שפעו מהם כרגע יספו.

א. ראה אותיות דר"ע אות ב: 'בראשית' בשביל שלושה שנקראו ראשית ואלו הן תורה וישאל ויראה וכו', יראה מנין שנאמר (תהלים קיא, י) 'ראשית חכמה יראת ה'.' וע"ע זו"ח י. ר' יהודה אומר לא נברא אלא בשביל היראה שנקראת 'ראשית', שנאמר (משלי א, ז) 'יראת ה' ראשית דעת'. ב. 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ'. ג. ראה בר"ר יד, ט: 'רבי לוי בשם רבי חנינא אמר על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלט לבורא, מאי טעמא 'כל הנשמה תהלל יה' כל הנשימה תהלל יה'. ד. ע"פ נוסח ברכת אשר יצר. ה. עיין שבילי אמונה נתיב ראשון: 'אמר הכתוב 'ואתה מחיה את כולם' ודרשו רז"ל החיית אין כתיב אלא 'מחיה' הוה משמע בכל שעה מחיה את כולם.

ואיזה צרה חס ושלום יאמין כי מאתו לא תצא הרעות, כי אם רק טוב וחסד ה' עליו להטיב אחריתו. וכמו שהוא מאמין ובוטח בחסדי ה' שהוא רק טוב וחסד ורחמים וגם הצרה שבאה עליו גם היא חסדי ה' עליו, פן יטיב ה' חסדו ויתהפך עליו למעלה מדין לרחמים. וזה הוא שאמרו חז"ל (בר"ר לג, ג) 'צדיקים מהפכים מדת הדין למדת הרחמים':

אמנם כל זה אי אפשר להיות אצל אדם בור וריק מתורה ומצות, כמאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ה) 'אין בור ירא חטא', כי אם במי שלומד תורה ועוסק במצוות לשם שמים בכונה עצומה ולבו דבק בהשם יתברך ללמד וללמד לשמר ולעשות אז גם בעסקו אחר כך במלי דעלמא מסתכל ורואה בחינת הקדשה ויראה בכל הענינים כנ"ל:

רק העוסק בתורה ומצוות לשם שמים רואה קדושה ויראה במילי דעלמא

ולשני בחינות אלו רמז אברהם אבינו עליו השלום באמרו לאליעזר עבדו 'שים נא ירך תחת ירכי. ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ'. על שם התבוננותו תחלה בעסקו בתורה ומצוות מלי דשמיא על זה קראו 'אלקי השמים', ועל שם הסתכלותו במלי דעלמא בכל הנבראים והנעשים על פני הארץ ורואה בהם בחינת הקדשה המחיה ומהנה אותם בכל רגע על זה קראו 'אלקי הארץ', ומאלו שני הבחינות זכה לשלמות היראה והאהבה:

וזהו מרמז גם פן בהתחלת התורה 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', פרוש 'בראשית' בשביל היראה שנקראת 'ראשית' 'ברא אלהים' וגו', ומפרש הפתוב במה יזכה לבחינת 'ראשית' שהיא היראה, על ידי 'את השמים', רצה לומר 'את' מרמז על

אברהם בעסקו במילי דשמיא והסתכלותו במילי דעלמא זכה ליראה ואהבה

התורה רמזה בתחילתה שני החוד במילי דשמיא ודעלמא זכה ליראה

ציונים ומקורות

וחיים ושלום. כי במידה שאדם מודד מודדין לו, כשם שהם מהפכין הדין הזה לחסד כן נתהפך למעלה הדין לחסד. וע"ע להלן פר' תזריע ד"ה אישה כי תזריע: 'עיקר שעשוע דקוב"ה בישראל עם קרובו שמהפכים מידת הדין למידת הרחמים, היינו שבכל בחינות דינים רואין ומסתכלין בחינת חסדי השי"ת שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם איזה צרה ר"ל הוא בחינת חסד כדי שיפושש במעשיו, בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלימה הכל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עילאה יותר וכו', וזהו רצון הבורא ב"ה שיבין כ"ז ושיאמין באמונה שלימה שהוא בחינת חסד, ובזה מעלה בחינת הדין ונתהפך לבחינת חסד וכו', ובזה נתהפך מצרה לחסד. ח. עיין לעיל ד"ה ויהיו.

ו. ע"פ איכה ג, לח: 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב'. ועיין תו"כ כו, טז: 'אין הרעה יוצאת מלפני לעולם, וכן הוא אומר 'מפי עליון לא תצא הרעות' אלא 'הטוב'. ז. עיין בן פורת יוסף פר' וישב: 'אם דן את הקב"ה לזכות, לומר כל מה דעבדין מן שמיא לטב עביד, אז נעשה זכות באמת, והבן. וכן שמעתי בשם מורי זלה"ה ענין להמתיק דינין בשורשן, שאם מצא בתוך הדין חסד, נעשה חסד באמת, ודפח"ח. וע"ע באר מים חיים פר' חוקת ד"ה זאת חוקת: 'אף כל בחינת הדין והפורעניות שבעולם לא נברא כי אם בשביל תכלית החסד והטוב וכו', ועל כן אמרו חז"ל 'צדיקים מהפכין מידת הדין למידת הרחמים', כי בזה שהם מאמינים ויודים באמת שכל בחינת הדין הזה אינו אלא רחמים וחסד מהאל הטוב, כן באמת נתהפך עליו למעלה בחינת הדין לטוב ולחסד ונשפע לו רחמים

בְּחֵינֵת יְחֹד רִישׁ כָּל דְּרָגִין בְּחֵינֵת א' בְּסוֹף כָּל דְּרָגִין בְּחֵינֵת ת', רָצָה לֹמַר לְיַחַד סוֹפָא דְּכָל דְּרָגִין הֵן הֵמָּה כָּל מְלִי דְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא סוֹף כָּל דְּרָגִין וְלִרְאוֹת בְּהֶם בְּחֵינֵת חֲסָדֵי ה' בְּחֵינֵת א' אֲלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם^ט, וַיַּעֲשֶׂה הַיְחֹד הַנַּ"ל בְּתַחֲלָה בְּמְלִי דְשָׁמַיָא בְּתוֹרָה וּמִצּוֹת כּו' וְזָהוּ נִקְרָא 'אֵת הַשָּׁמַיִם', וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּמְלִי דְעֻלְמָא כַּנַּ"ל וְנִקְרָא 'וְאֵת הָאָרֶץ' כַּנֶּאֱמָר לְעִילִי:

וְזָהוּ שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב 'וַיִּסַּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וַשְׁמָה קְטוֹרָה'. רָצָה לֹמַר 'וַיִּסַּף אַבְרָהָם' בְּחֵינֵת הוֹסְפָה שֶׁל אַבְרָהָם, וְהוּא עֲסָקוֹ בְּמְלִי דְעֻלְמָא שֶׁהִיְתָה אֲצֻלוֹ רַק בְּחֵינֵת הוֹסְפָה וּטְפִלָּה לְעַקֵּר שְׁהִיא תוֹרָה וּמִצּוֹת שֶׁעֲסָק בְּתַחֲלָה, וְגַם הוֹסְפָה זֶה 'שְׁמָה קְטוֹרָה' רָצָה לֹמַר מְלִשׁוֹן קְשׁוּרָה וּדְבוּקָה בַּה':

וְזָהוּ שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב 'וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מְאֹד שְׁנָה'' גִּימְטְרִיא 'אֵת', רָצָה לֹמַר שֶׁבְּחֵינֵי עֲשֵׂתָה בְּחֵינֵת יְחֹד בְּחֵינֵת 'אֵת' כַּנֶּאֱמָר לְעִיל, וְעַל יְדֵי זֶה זָכְתָה לְעֲשׂוּרִים שְׁנָה' בְּחֵינֵת כָּ"ף כְּפּוּפָה בְּחֵינֵת הַכְּנָעָה וְעַנְיָה^י, וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה 'שְׁבַע שָׁנִים'

עסק אברהם במילי דעלמא טפל לתורה ומצוות והיה קשור ודבוק בה'

ביחוד שרה כו' מידות זכתה לכף כפופה' והיה יחוד כמידות העליונים

בְּחֵינֵת יְחֹד בְּשֶׁבַע מִדּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים עַל יְדֵי יְחֹד הַזֶּה מִדּוֹתֶיהָ לְמִטָּה. יְהִי רָצוֹן שְׁנִזְכָּה לָזֶה:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וְהוּא בְּרַף אֶת אַבְרָהָם בְּפֶל. אֵיטָא בְּגִמְרָא (כ"ב טז): 'בֵּית הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וְיִבְכַל' שְׁמָה'. וְנוֹכַל לֹמַר שֶׁהִגְמָרָא מְרַמֵּז לָנוּ בְּכָאן מַה יְהִיָּה עַקֵּר עֲבוּדַת הָאָדָם שִׁיְהִיָּה כָּל גּוֹפֵי הַתּוֹרָה תְּלוּיִים בָּהּ:

הַגָּה עַקֵּר הָעֲבָדוֹת הוּא בְּחֵינֵת הַכְּנָעָה וְעַנְיָה, שִׁיתְבוּנָן תְּמִיד בְּגִדְלַת ה' הַאִיךְ הוּא מְמַלָּא כָּל עֲלָמִין וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין וְתוֹף כָּל עֲלָמִין, וְלִית אֶתֶר פְּנוּי מִנִּיהָ, וְ'אִם יִסְתֵּר אִישׁ וְכוּ' (ירמיה כג, כד)^{יב}. וַיִּתְבוּנָן תְּמִיד בְּמַעוֹט עֲרֻכּוֹ וּפְחִיתוֹת עֲבוּדַתוֹ לֵה' אֲשֶׁר לוֹ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְלוֹ דוּמְיָהּ תְּהִלָּה, וּבְמַעֲשָׂיו אֲשֶׁר הֵמָּה לֹא לֵה' לְבָדוֹ רַק שְׁמִכּוֹן בְּהֶם גַּם לְהַנָּאת עֲצָמוֹ וְאַפְלוֹ בַּעַת אֲשֶׁר לוֹמַד וּמְתַפְּלֵל בְּהַתְּלַחְבוֹת וּבְתַשׁוּקָה גְדוּלָּה, יִשְׁגִּיחַ בְּעֵינָא פְּקִיחָא וַיִּתְבוּנָן בְּזֶה הֵיטֵב וַיְבַדֵּק וַיַּחֲפֹשׂ בַּחֲוָרִים וּבְסֻדְקִים אוֹלֵי יִמְצֹא בְּהֶם גַּם כֵּן תַּעֲרוּבוֹת אֲשֶׁר לֹא לֵה' לְבָדוֹ:

עיקר העבדות בהכנעה והתבוננות במעשיו ואף בתפילתו שהכל לה' לבדו

◆ ציונים ומקורות ◆

דרגין היינו מעשה הגשמיות, ואז נקרא בחינת 'את', שמחבר בחינת א' שמרמו לאלופו של עולם, שהוא רישא דכל אותיות רישא דכל דרגין, לת' שהוא סופא דכל אותיות, שמרמו לבחינת מעשה הגשמיות סופא דכל דרגין, ומכניס בהן בחינת אור קדושה'. יא. עיין שערי גן עדן שער האותיות אות כ פתח א דרך א. וע"ע להלן פר' ואתחנן ד"ה אנוכי עומד. יב. 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא נאום ה'".

ט. עיין תולדות יעקב יוסף פר' ויצא: 'ושמעתי ממורי כי א' הוא סוד אלופו של עולם טמיר וגניז בגווייה'. וע"ע מאור עינים פר' תרומה ד"ה אך דהנה: 'א' שהוא אלופו של עולם, וכמו שכתוב (ירמיה ג, ד) 'אלוף נעורי אתה', שכשם שאות א' הוא ראשון לכל האותיות כך השי"ת הוא ראשון לכל הנמצאים'. י. ע"ע להלן פר' משפטים ד"ה וממילא: 'ועושה כל מעשיו הגשמיים במחשבה טהורה רק בלתי לה' לבדו, בזה הוא מחבר רישא דכל דרגין שהוא בחינת קדושה שבמחשבתו הטהורה, עם סופא דכל